PRITARTA
Vilniaus miesto savivaldybės administracijos
Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo
2025 m. gegužės 7 d.
įsakymu Nr. A15-1003/25

PATVIRTINTA
Vilniaus lopšelio-darželio „Vandenis“
direktoriaus 2025 m. gegužės 7 d.
įsakymu Nr. V-63

VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „VANDENIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Vilniaus lopšelis-darželis „Vandenis“ (toliau – Mokykla) - šiuolaikiška, nuolat besimokanti ikimokyklinio ugdymo mokykla, kurioje siekiama kiekvieno vaiko pažangos, ugdymą grindžiant žaidimu ir patirtine veikla. Mokykloje vadovaujamasi Ikimokyklinio ugdymo programos gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142, pateiktu požiūriu į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus, kuriuo grindžiamas visas Ikimokyklinio ugdymo programos (toliau - Programa) turinys. Šiuolaikinis požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si) pabrėžia individualių poreikių atpažinimą, ugdymo įvairovę ir vaiko aktyvų dalyvavimą mokymosi procese. Per visuminį ugdymą, universalaus dizaino pritaikymą, žaidimo svarbą ir patirtinę veiklą vaikui suteikiamos galimybės augti laisvu, smalsiu ir atsakingu žmogumi.

Vaiko ugdymas orientuotas į visuminį jo asmenybės vystymąsi, apimantį fizinį, emocinį, socialinį, pažintinį ir kūrybinį aspektus. Siekiama užtikrinti, kad vaikas augtų harmoningai ir visapusiškai. Ugdymo procesas apima įvairias veiklas, kurios padeda plėtoti skirtingus gebėjimus ir sudaro sąlygas vaikui pažinti save bei aplinkinį pasaulį. Universalus dizainas mokymuisi mokykloje užtikrina, kad ugdymo aplinka, metodai ir priemonės būtų pritaikytos įvairių gebėjimų ir poreikių vaikams. Ugdymo procesas kuriamas taip, kad kiekvienas vaikas galėtų dalyvauti ir mokytis pagal savo galimybes bei individualius poreikius. Žaidimas yra pagrindinė vaiko veikla mokykloje ir natūrali mokymosi forma, kuri skatina vaikų kūrybiškumą, socialinius gebėjimus ir pažinimą. Mokykloje skiriama daug dėmesio laisvam ir struktūruotam žaidimui, kuris leidžia vaikams tyrinėti, atrasti ir savarankiškai spręsti problemas. Patirtinė veikla yra orientuota į mokymąsi per patirtį, kuri padeda vaikams geriau suvokti aplinkinį pasaulį ir įgyti praktinių įgūdžių. Veiklų metu vaikai eksperimentuoja, stebi, tyrinėja ir daro išvadas.

Vaikystė laikoma ne pasirengimo ateičiai etapu, o savarankišku gyvenimo laikotarpiu, kuris yra svarbus pats savaime. Todėl ugdymas mokykloje orientuojamas į vaiko patirčių, emocijų ir išgyvenimų praturtinimą, ugdant visapusiškai harmoningą asmenybę. Pagrindiniai požiūrio į vaiką ir jo ugdymą(si) aspektai:

- Kiekvienas vaikas laikomas unikaliu ir nepakartojamu, turinčiu savo individualių gebėjimų, poreikių, interesų bei raidą lemiančių ypatybių. Vaiko ugdymas(is) organizuojamas atsižvelgiant į jo asmeninius poreikius ir galimybes, skatinant jo saviraišką ir kūrybiškumą.
- Ugdymas orientuojamas į įvairias veiklas ir patirtis, kurios padeda vaikui tobulėti ne tik pažintinėje, bet ir socialinėje, emocinėje, kūrybinėje bei fizinėje srityje. Akcentuojama ugdymo(si) aplinkų įvairovė – veiklos vyksta tiek ugdymo mokykloje, tiek gamtoje, bendruomenėje ar kitose erdvėse, kurios stimuliuoja skirtingas vaiko galimybes.
- Ugdymo turinys ir metodai siekia integruoti įvairias ugdymo sritis, kad vaikas matytų reiškinių tarpusavio ryšius ir gilintųsi į pasaulio vientisumą. Ugdymas grindžiamas aktyvaus mokymosi principais – vaikas pats tyrinėja, atranda, kuria, sprendžia problemas ir mokosi bendradarbiaudamas su bendraamžiais bei suaugusiaisiais. Ugdymo procesas organizuojamas taip, kad vaikas turėtų galimybę priimti sprendimus ir prisiimti atsakomybę už savo veiksmus.
- Didelis dėmesys skiriamas vaiko emociniam pasauliui – mokymui atpažinti, išreikšti ir valdyti emocijas, ugdyti empatiją, pagarbą kitam žmogui ir aplinkai.
- Pabrėžiamas šeimos ir bendruomenės įtraukimas į ugdymo procesą. Tėvai laikomi svarbiausiais vaiko ugdymo partneriais, o bendradarbiavimas su šeima padeda kurti vaikui saugią ir palaikančią aplinką.
- Ugdymas grindžiamas pozityviais išgyvenimais – vaikų veiklos turi būti įdomios, prasmingos ir skatinančios džiaugsmą. Taip stiprinama motyvacija mokytis ir tyrinėti pasaulį.

Programa siekiama atliepti 1,5–7 metų vaikų interesus, puoselėti jų gerovę ir tenkinti kiekvieno vaiko individualius, savitus poreikius bei galimybes. Įgyvendinant Programą svarbi vaikų žaidybinė, patyriminė veikla, atradimų džiaugsmo ir natūralaus smalsumo apie supantį pasaulį puoselėjimas, nes taip sudaromos sąlygos vaikams ugdytis Programoje numatytus gebėjimus. Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūrio į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis.

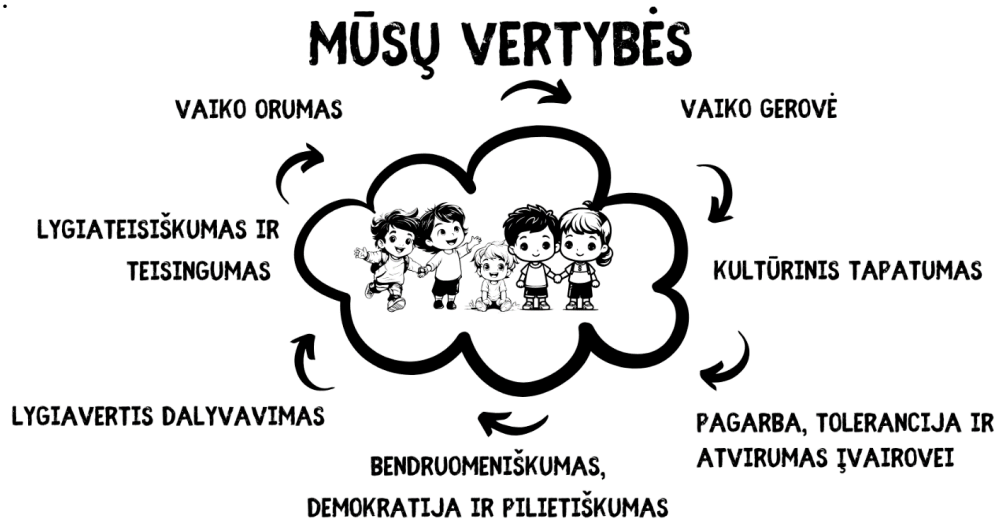

Mokykloje ugdymo procesą organizuojantys mokytojai bei švietimo pagalbą teikiantys švietimo pagalbos specialistai yra kompetentingi, nuolat besimokantys ir tobulinantys kvalifikaciją, kompetencijas, atitinkančias šiuolaikišką ugdymo sampratą, taikantys inovatyvius pedagoginius metodus ir būdus, ugdymo(si) strategijas. Vaikus ugdo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojai, meninio ugdymo mokytojas ir ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojas (fiziniam lavinimui), švietimo pagalbos specialistai (logopedai, socialinis mokytojas, specialusis mokytojas, psichologo asistentas) bei mokinio padėjėjos, teikiančios pagalbą specialiųjų poreikių turintiems vaikams. Mokytojų siekis – ugdymo praktikos kokybė, diegiant mokslo pažanga grindžiamo ugdymo idėjas, kuriose žvelgiama į ugdymą iš vaiko perspektyvos. Keičiantis mokytojo vaidmeniui, atsisakoma akademiškumo ir mokytojo dominavimo ugdyme. Mokytojas tampa aktyviu vaiko ugdymosi situacijų moderatoriumi, taikančiu veiksmingus būdus įtraukiančio mokymosi konteksto kūrime, modeliuojančiu ugdomąsias aplinkas. Mokytojai ir specialistai bendradarbiauja, įtraukia šeimas: planuoja ugdomąją veiklą, integruoja veiklas, organizuoja projektus, akcijas, kūrybines parodas, šventes, patirtines išvykas, edukacijas, skleidžia ekologinio sąmoningumo idėjas.

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programos projektas 2025 m. sausio 29 d. pristatytas Mokyklos bendruomenei.

Vaikų, tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai

Mokykloje ugdomi 1,5 – 7 metų amžiaus vaikai. Programa sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalius kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius. Ugdymas pritaikomas atsižvelgiant į vaiko individualias savybes ir galimybes, taikant universalaus dizaino mokymuisi principus. Svarbu, kad visi vaikai jaustųsi priimti, saugūs ir turėtų galimybes įgyti patirties bei išmokti naujų įgūdžių pagal savo gebėjimus.

Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą.

Tėvai (globėjai) – pirmieji šeimoje formuoja vaiko vertybes, įpročius ir elgesį. Jų palaikymas, įsitraukimas ir bendradarbiavimas su mokykla yra esminiai norint pasiekti geriausių ugdymo rezultatų. Tėvai mokykloje reguliariai gauna informaciją apie vaiko pasiekimus, elgesį, aktyviai dalyvauja ugdymo procese, dalindamiesi savo žiniomis ir patirtimi, įsitraukdami į ugdomąsias veiklas ir taip praturtindami vaikų mokymosi veiklas. Tėvai taip pat prisideda organizuojant kultūrinius renginius, šventes ar parodas, stiprindami bendruomenės ryšius. Pagrindiniai tėvų siekiai ugdymo procese yra susiję su šiais aspektais: tėvai tikisi, kad vaikų ugdymas bus įdomus, žaismingas, ugdymo situacijos skatins vaikų smalsumą ir kūrybiškumą. Kitas svarbus aspektas – individuali kiekvieno vaiko ūgtis. Tėvai tikisi, kad ugdymo procesas bus pritaikytas vaikui pagal jo unikalius poreikius ir gebėjimus. Taip pat išryškėjo šie tėvų lūkesčiai: palankios ugdymo aplinkos kūrimas, mokytojų kompetencija, organizuojamas neformalus ugdymas mokykloje, ugdymas už mokyklos ribų, suteikiant vaikams galimybes mokytis ir augti įvairiuose kontekstuose, įvairiose situacijose ir aplinkose.

Vietos bendruomenės poreikiai taip pat turi didelę reikšmę ugdymo procese. Vietos bendruomenė tikisi, kad ugdymo mokykla prisidės prie bendruomenės gyvenimo, skatins vaikų ir šeimų įsitraukimą į vietos veiklas, organizuos renginius, kurie būtų naudingi visai bendruomenei, stiprins tarpusavio ryšius, bendradarbiaus su vietos organizacijomis, verslu ir kitomis institucijomis, kad vaikai gautų kuo daugiau galimybių tobulėti ir augti. Mokykloje atsižvelgiama į bendruomenės poreikius ir siekiama sukurti ugdymo aplinką, kuri būtų ne tik palanki vaikų vystymuisi, bet ir prisidėtų prie bendruomenės gerovės. Mokykloje aktyviai plėtojamas bendradarbiavimas su socialiniais partneriais, siekiant užtikrinti aukštą ugdymo kokybę bei sudaryti vaikams galimybes stiprinti įvairius gebėjimus. Pasirašytos bendradarbiavimo sutartys su VDU Švietimo akademija, Vilniaus kolegija, suteikia galimybę dalintis patirtimi, organizuoti mokytojų praktikas ir suteikti mokytojams bei vaikams naujas mokymosi galimybes. Mokykloje aktyviai bendradarbiaujama su Vilniaus „Ąžuoliuko“ muzikos mokykla, Vilniaus Balio Dvariono dešimtmete muzikos mokykla, organizuojant įvairius renginius, koncertus ir edukacines veiklas stiprinami vaikų muzikiniai gebėjimai, kūrybiškumas, meninė saviraiška. Glaudžiai dirbama su įvairiomis ikimokyklinio ugdymo mokyklomis (Vilniaus lopšeliais-darželiais „Pasakaitė“, „Saulėgrąža“, „Karuselė“, „Geniukų kalvė“, Druskininkų lopšeliu-darželiu „Žibutė“, Kauno Tirkiliškių lopšeliu-darželiu ir kt.), Vilniaus miesto ikimokyklinio ugdymo mokyklų metodiniu būreliu „Gija“. Bendradarbiaujant su socialiniais partneriais plėtojama mokytojų bendrystė, gerosios patirties sklaida, organizuojamos jungtinės projektinės veiklos ir pan.

Regiono ypatumai ir mokyklos savitumas

Mokykla įsikūrusi Fabijoniškių mikrorajone, kuris yra unikali vieta gamtos, istoriniu ir geografiniu požiūriu: išsiskiria kalvomis, žemės lūžiais ir požeminiais šaltiniais. Šalia esančiame Fabijoniškių miškelyje randama retų ir vaistinių augalų, taip pat čia išlikę įvairaus dydžio rieduliai ir smėlio telkiniai. Netoliese esantis Šeškinės ozas kartu su Kedrono (Baltupio) upelio

šaltiniu ir istoriniais miško ąžuolais, puikiai tinka edukacinėms išvykoms ir aplinkosauginiams projektams, skatinantiems vaikų ekologinį sąmoningumą. Siekiant praturtinti vaikų ugdymą, mokykla organizuoja įvairias pažintines ir tyrinėjimo veiklas Fabijoniškių mikrorajone, panaudojant šio regiono unikalumą ir infrastruktūros teikiamas galimybes:

- Gamtos tyrinėjimai: miškelyje ir žaliosiose rajono erdvėse organizuojamos išvykos, kurių metu vaikai tyrinėja vietos florą ir fauną, mokosi atpažinti retus augalus. Rengiami aplinkosauginiai projektai, edukacijos, skatinančios vaikų rūpinimąsi gamta.
- Sporto ir sveikatinimo veiklos: pasinaudojant netoliese esančiais parkais, aikštynais vaikams organizuojamos aktyvios veiklos (mankštos, bėgimo estafetės ir kt.). Gamtos apsuptyje vaikams dažnai organizuojami pasivaikščiojimai, skatinantys sveiką gyvenimo būdą.
- Meno ir kūrybos edukacijos: aplink Mokyklą esančiose erdvėse rengiami kūrybiniai plenerai, kurių metu vaikai piešia gamtos vaizdus, dalyvauja kūrybinėse dirbtuvėlėse, pasitelkiant gamtines medžiagas. Šios veiklos skatina kūrybiškumą ir ugdo aplinkos estetinį suvokimą.
- Socialinės atsakomybės projektai: bendradarbiaujant su vietos bendruomene, visa mokyklos bendruomenė dalyvauja socialiniuose projektuose (organizuojamos aplinkos tvarkymo akcijos „Darom“, sodinami medeliai ir kt.), taip ugdydami atsakomybę už savo aplinką.
- Šventės ir renginiai: Fabijoniškių mikrorajono erdvės pasitelkiamos organizuojant šventes (rudens derliaus šventė, pavasario sutikimo renginiai, šeimų sporto dienos ir pan.).

Mokykla didelį dėmesį skiria ugdymui už mokyklos ribų ir prisideda prie projekto „Vilnius yra mokykla“: organizuojamos įvairios išvykos, edukaciniai užsiėmimai, pažintinės veiklos mieste. Mokytojai kūrybiškai išnaudoja pačias įvairiausias Vilniaus erdves – muziejus, parkus, bibliotekas, kultūros ir mokslo institucijas – ugdomosios veiklos derinamos su edukacinėmis veiklomis miesto aplinkoje, taip praturtinant ugdymo turinį, stiprinant vaikų bendruomeniškumo, pilietiškumo jausmą.

Mokykloje sukurtos erdvės skirtos ugdyti vaiko pažintinius, fizinius, socialinius ir emocinius gebėjimus. Ugdymo erdvės yra saugios, modernios, įkvepiančios vaikus tyrinėti ir atrasti. Mokyklos vidaus edukacinės erdvės pritaikytos įvairiapusiškai ugdymo veiklai, skatindamos vaikų kūrybiškumą, smalsumą ir aktyvų mokymąsi. Kiekviena erdvė sukurta taip, kad atitiktų vaikų poreikius ir ugdymo tikslus. Vienas iš mokyklos išskirtinumų – baseinas, suteikiantis vaikams galimybę ne tik išmokti plaukti, bet ir stiprinti fizinę sveikatą. Plaukimo užsiėmimai skatina visapusišką vaikų vystymąsi, ugdo pasitikėjimą savimi ir teikia džiaugsmo. Mokyklos vidaus ir išorės aplinkose gausu fiziniam aktyvumui skirtų edukacinių erdvių: laiptinėse įrengtos trys čiuožyklos ir laipiojimo tinklas „Vandenio laivas“, koridoriuje aplink sporto salę įrengtas „Vandenio kelias“, kuriame integruotos veiklos, lavinančios saugaus eismo įgūdžius. Taip pat mokyklos vidaus erdvėse įkurta multisensorinė erdvė „Ramybės sala“, kurioje vaikai gali nusiraminti, lavinti pojūčius ir ugdyti emocinį intelektą, skaitymo kampelis, skatinantis meilę knygoms ir kūrybingą mąstymą, interaktyvios grindys, padedančios ugdyti fizinius bei kognityvinius įgūdžius žaidimo forma. Mokyklos lauko edukacinėse erdvėse sukurta harmoninga aplinka, kurioje vaikai turi galimybę tyrinėti gamtą, dalyvauti patyriminėse veiklose,

ugdyti ekologinį sąmoningumą: įrengti sporto ir žaidimų kompleksai su čiuožyklomis, sporto aikštelės. Vaikai taip pat turi galimybę žaisti ir tyrinėti basų kojų take, kuris lavina sensorinius pojūčius. Sukurtose žaliosiose edukacinės erdvėse („Žaliasis ratas“, „Vandenio medelynas“, EKO sodelis su šiltnamiu) vaikai tyrinėja aplinką, sodina ir prižiūri augalus, mokosi sveikos mitybos pagrindų. Mokykloje įkurta „Inkilų alėja“, „Vabzdžių viešbutis“, atradimų laboratorija „Mažasis mokslinčius“ (lauko klasė), lauko bibliotekėlė „Knygų laivelis“.

Mokyklos išskirtinumą taip pat formuoja pasirinktos keturios prioritetinės ugdymo kryptys: „Sveika gyvensena“, „Socialinis emocinis ugdymas“, „Patyriminis ugdymas“, „Kultūrinis ugdymas“.

- **Sveika gyvensena.** Didelis dėmesys mokykloje skiriamas fiziniam aktyvumui ir sveikai mitybai. Fizinis ugdymas yra integrali ugdymo dalis, kurios tikslas - ne tik stiprinti vaikų fizinę sveikatą, bet ir ugdyti pozityvų požiūrį į judėjimą kaip natūralų, smagų ir kasdienį gyvenimo būdą. Mokykla yra įtraukta į sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą – į ugdymo programą integruojama 2024 m. atnaujinta sveikatos stiprinimo programa „Vandenio sveikuoliai: stiprūs, drąsūs, vikrūs“. Mokykla organizuoja ir įgyvendina tradicija tapusį projektą „Lietuvos mažųjų žaidynės“, įvairius sveikatinimo ir fizinio aktyvumo projektus, kurie įtraukia visą bendruomenę: „Judėk kitaip“, „Mažieji olimpiečiai“, „Glotnučio fiesta“, sporto šventės, judumo savaitė ir kt. Taip pat mokykloje įgyvendinama darnaus ugdymo programa „Darnios ateities link“.
- **Socialinis emocinis ugdymas.** Mokyklos bendruomenė ypatingą dėmesį skiria socialiniam ir emociniam vaikų ugdymui, siekiant sukurti tvirtą pagrindą vaikų psichologinei gerovei ir gebėjimui kurti sveikus, pagarbius santykius su kitais. Emocinės gerovės stiprinimas vyksta ne tik per kasdienę veiklą, bet ir kuriamą palankią aplinką bei prevencinių programų įgyvendinimą. Mokykloje į ugdymo programą integruojama akredituota socialinio emocinio ugdymo programa „Siautukai“, skirta 3-6 metų vaikams, socialinių emocinių įgūdžių ugdymo programa „KIMOCHIS“, taip pat kiekvienais metais organizuojama atradimų šventė, skirta vaikų, tėvų, mokyklos bendrystei, aktyviai dalyvaujama socialinėse akcijose „Saivaitė be patyčių“, „Pyragų diena“, „Skirtingų kojinių šokis“, multisensorinėje erdvėje „Ramybės sala“ organizuojami socialinių įgūdžių lavinimo grupės užsiėmimai ir kt.
- **Patyriminis ugdymas.** Mokykloje pagrindinis dėmesys skiriamas vaikų tiesioginiam patyrimui ir aktyviam dalyvavimui ugdymo procese taikant STEAM, projekto metodą bei darnios plėtros idėjas. STEAM ugdymas padeda užtikrinti integralų, į kompleksišką vaiko tikrovės reiškinių pažinimą, pritaikymą ir problemų sprendimą kreipiantį ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų gebėjimų ugdymą mokslo, technologijų, inžinerijos, menų ir matematikos kontekste. Projektų metodas padeda palaikyti ir stiprinti vaikų mokymosi motyvaciją, perprasti įvairias mokymosi strategijas ir taip sukurti sėkmingo mokymosi prielaidas. Darnios plėtros priemonių įgyvendinimo dėmesio centre – vaiko aktyvios piliečio pozicijos ugdymasis. Ugdoma vaikų pagarba biologinei, socialinei ir kultūrinei įvairovei, skatinama jų ryšio pajauta, ugdomas bendruomeniškumas, taupaus vartojimo nuostatos.

• **Kultūrinis ugdymas.** Mokykloje siekiama formuoti vaikų kultūrinį identitetą, ugdyti pilietiškumą, tautiškumą ir skatinti aktyvų vaikų dalyvavimą kultūroje. Mokykloje ypatingas dėmesys skiriamas lietuviškų tradicijų ir papročių puoselėjimui, meno ir kultūros procesų supratimui bei vaikų kūrybinio potencialo ugdymui. Kultūrinis ugdymas Mokykloje neapsiriboja tik tradiciniais renginiais ar šventėmis – mokykloje kasmet organizuojamos įvairios kultūrinio ugdymo projektinės veiklos, kurios yra orientuotos į vaikų asmenybės ugdymą, kūrybiškumo lavinimą ir pilietiškumo stiprinimą. Šios veiklos leidžia ne tik susipažinti su lietuvių liaudies tradicijomis, bet ir įsigilinti į kultūros, meno ir istorijos temas, suteikiant vaikams galimybę aktyviai dalyvauti kūrybiniuose procesuose ir išreikšti save. Mokykloje tapo tradicija organizuoti etnokultūros ir pilietiškumo muzikinius festivalius „Čyru vyru vyturėlis“, „Skambėk ir žaliuok, Lietuvėle“.

Mokykloje taip pat išplėtotas neformalus ugdymas – gausu įvairių papildomo ugdymo veiklų, kurios papildo vaikų kasdieninį ugdymą ir suteikia galimybę atrasti naujų pomėgių, ugdyti kūrybiškumą bei fizinį aktyvumą. Įvairūs būreliai (Pop džiazas, Pramoginiai šokiai, Anglų kalba, „Keramika, Krepšinis, Futbolas, Zumba, Robotika), leidžia vaikams ugdyti tiek kūrybinius, tiek fizinius ir intelektualinius įgūdžius. Neformalus ugdymas parenkamas atsižvelgiant į šiuolaikinius ugdymo poreikius ir vaikų interesus, tėvų lūkesčius.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Mokykloje vadovaujamasi svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę.

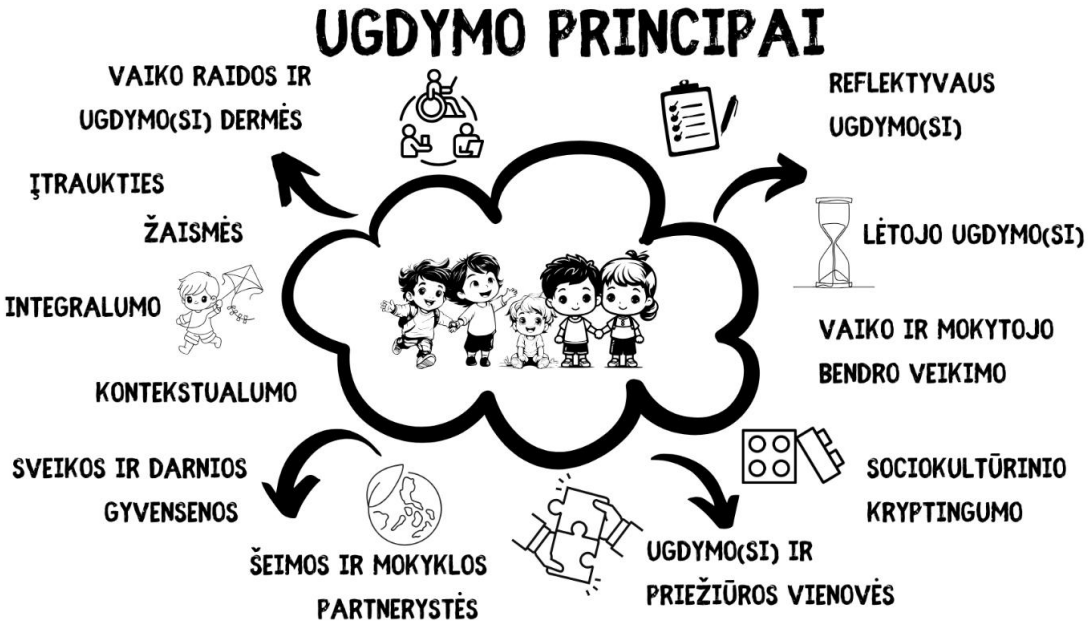

Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę bei skatinama visapusiška vaiko raida. Mokykloje sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą bei patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas. Žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla. Mokykloje siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinant darnų visų pasiekimų sričių ir gebėjimų plėtotę. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose. Mokytojai skatina vaikus įprasti prie fizinio aktyvumo kaip natūralios ir smagios kasdienės veiklos, taip pat rūpintis sveika mityba ir darnia gyvensena. Kartu su sveikatos stiprinimu ugdomas vaikų ryšys su gamta, kurią jie atranda per įvairias veiklas lauko aplinkose, įgyvendinant aplinkosauginio švietimo, tvarumo projektus. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę. Ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus. Mokykloje skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui. Mokytojas apsvarsto veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. įgyvendinti ugdymo turinį, atitinkantį ikimokyklinio amžiaus vaikų raidos bendruosius ir individualiuosius ypatumus, padedantį kiekvienam vaikui darniai augti ir auginti visas Programoje nusakytas galias;

2. atpažinti kiekvieno vaiko ugdymo(si) poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos;

3. integraliame ugdymo procese tikslingai taikyti vaiko ir mokytojo sąveika grindžiamus ugdymo(-si) metodus, priemones;

4. organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio ugdymo(si) metodus, pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį;

5. sukurti vaikų ugdymui pritaikytą, įkvepiančią ir mokymąsi stimuliuojančią aplinką;

6. sudaryti sąlygas kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę bei užtikrinti aktyvų dalyvavimą ugdymosi procese, šalinant ugdymosi barjerus;

7. kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais, mokytojais.

Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Ugdymosi pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią visų vaiko potencinių galių ūgtį. Ikimokyklinio ugdymo(si) pasiekimai grupuojami į stambesnius blokus pagal ugdymo(si) sritis bei susietas vaiko galias. Apjungiant pasiekimų sritis į blokus taip pat atsižvelgiama į mokyklos ypatumus, prioritetines ugdymo kryptis, kurios atvaizduojamos mokyklos konceptualaus ugdymosi modelyje (1 pav.). Kiekviena kokybiškai įgyvendinama vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymosi sritis (Mūsų sveikata ir gerovė, Aš ir bendruomenė, Aš kalbų pasaulyje, Tyrinėju ir pažįstu aplinką, Kuriu ir išreiškiu) plėtoja visų 18 pasiekimų sričių vaiko pasiekimus. Užtikrinamas darnus visų pasiekimų plėtojimas.

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Kurdami kokybišką ankstyvojo ugdymo turinį remiamės pažangiomis praktikomis bei vaiko raidos ir ugdymo teorijomis.

Konstruktyvistinė teorija. Mokykloje skatinamas aktyvus vaiko dalyvavimas žinių kūrime. Vadovaujamasi nuostata, kad vaikai mokosi per patirtį ir sąveiką su aplinka. Žinios formuojamos nuosekliai, remiantis ankstesniu supratimu.

Sociokultūrinė teorija. Mokykloje pabrėžiama sociokultūrinės aplinkos svarba. Sociokultūrinė aplinka visų pirma suvokiama, kaip socialinės sąveikos. Per socialines sąveikas formuojasi visos pagrindinės vaiko psichikos funkcijos ir yra kuriamos kultūrinės elgesio bei mąstymo formos. Vaiko mokymo(si) principas - tarpusavyje pasidalytos veiklos dėsnis – „iš pradžių drauge, o po to - savarankiškai“.

Reggio Emilia ugdymo sistema grindžiama vaikų prigimtiniu smalsumu ir gebėjimu aktyviai tyrinėti pasaulį. Vaikai nėra tik pasyvūs žinių gavėjai, tačiau smalsūs tyrinėtojai, kurie per patirtį konstruoja savo supratimą apie pasaulį. Mokytojas Reggio Emilia sistemoje yra partneris, fasilitatorius ir tyrinėjimo vedlys. Mokytojo vaidmuo – klausytis, stebėti, užduoti klausimus, kurie skatina vaikus mąstyti, tyrinėti ir išreikšti savo idėjas. Mokytojas kuria aplinką, kurioje vaikai jaučiasi laisvi eksperimentuoti, tačiau taip pat sąmoningai nukreipia veiklas, kad jos atitiktų vaikų interesus ir poreikius. Turinys - lankstus ir dinamiškas, formuojamas remiantis vaikų smalsumu ir iniciatyvomis.

STEAM ugdymo sistema orientuota į kūrybišką problemų sprendimą, kritinį mąstymą ir inovacijų kūrimą, skatinant mokinius įgyti praktinių ir tarpdisciplininių įgūdžių. Vaikai STEAM ugdymo sistemoje laikomi aktyviais dalyviais, kūrėjais ir tyrinėtojais, kurie mokosi per praktinę veiklą, eksperimentus ir projektus. Vaikai ugdosi gebėjimą savarankiškai mąstyti, dirbti komandoje, rizikuoti bei kurti inovatyvius sprendimus. Mokytojas STEAM ugdymo procese ne tik pateikia žinias, bet ir skatina vaikus tyrinėti, klausti, kurti ir eksperimentuoti.
STEAM žingsniai mokykloje:

Veiklos tipas	**Veiklos aprašymas**
Projektinė veikla	STEAM projektai skatina vaikų smalsumą, tyrinėjimo džiaugsmą, kritinį mąstymą ir bendradarbiavimą. Projektinė veikla orientuota į praktinių užduočių atlikimą, kurios suteikia galimybę vaikams išspręsti tikras problemas ir kūrybiškai pritaikyti žinias.
Matematikos ir inžinerijos užduotys	Vaikai taiko matematikos ir inžinerijos žinias, kurdami struktūras, atlikdami geometrinius matavimus ir tyrinėdami gamtos reiškinius. Tai apima veiklas, kaip konstrukcijų kūrimas iš natūralių medžiagų, kurios leidžia integruoti praktinį ugdymą su teorinėmis žiniomis.
Kūrybinės technologijų dirbtuvės	Naudojant skaitmenines technologijas ir kūrybinius įrankius, vaikai kuria meno kūrinius, modeliuoja ir dirba su interaktyviais projektais.
Kūrybinė-inžinerinė savaitė	Vaikai kūrybiškai naudoja inžinerijos ir technologijų principus, statydami konstrukcijas, spręsdami uždavinius su skirtingomis medžiagomis ir atlikdami projektus, kurie lavina erdvinį mąstymą bei problemų sprendimą.
Kasdieninės STEAM veiklos	Kasdienės STEAM veiklos vykdomos natūraliai ir per žaidimą. Vaikai tyrinėja ir eksperimentuoja su gamtos reiškiniais (augalų auginimu, vandens tėkmės tyrimais ir kt.). Matematikos užduotys apima skaičiavimus, geometrines formas, loginius galvosūkius, kasdienę aplinką paverčiant mokslo ir kūrybos erdve.
Kasdieninės STEAM veiklos lauke	Lauko STEAM veiklos apima statybų, matavimo, geometrijos ir fizikos principų taikymą. Vaikai kuria smėlio pilis, tyrinėja, kaip

	formos ir struktūros veikia tvirtumą, naudoja paprastus matavimo prietaisus ir mokosi atlikti tikslius matavimus.
STEAM edukacijos	Specialiai suplanuotos edukacinės veiklos, kurios padeda gilinti žinias ir įgūdžius mokslo, technologijų, inžinerijos, meno ir matematikos srityse.

Darnioji plėtra, kaip integralaus ir sisteminio ugdymo filosofija, siekia ugdyti visapusiškai atsakingą, sąmoningą ir į aplinką orientuotą žmogų. Darniojoje plėtroje svarbu ne tik įgytos žinios, bet ir ugdomi vertybiniai pagrindai bei praktiniai įgūdžiai, kurie reikalingi siekiant kurti darnią ir tvarią ateitį. Vaikas šioje filosofijoje suvokiamas kaip aktyvus dalyvis ir ateities kūrėjas. Ugdymas siekia skatinti vaikų sąmoningumą apie jų poveikį aplinkai ir visuomenei, ugdant atsakomybę už savo veiksmus ir jų pasekmes. Vaikai mokosi būti empatiški, kūrybiški, mąstyti kritiškai ir ieškoti sprendimų realioms pasaulio problemoms. Mokytojas darniojoje plėtroje yra ne tik žinių perteikėjas, bet ir pavyzdys bei įkvėpėjas. Jo vaidmuo – skatinti vaikus pažinti, suprasti ir gerbti tarpusavio ryšius tarp žmonių, visuomenės ir gamtos. Mokytojas kuria mokymosi procesą, kuris ugdo ne tik žinias, bet ir vertybinius pagrindus, skatina vaikus įsitraukti į bendruomenines iniciatyvas ir veiklas, kurios skatina tvarų gyvenimo būdą. Jis taip pat padeda vaikams reflektuoti savo patirtis ir ugdo jų gebėjimą kritiškai vertinti pasaulinius reiškinius. Turinys darniojoje plėtroje yra integruotas ir tarpdisciplininis, apimantis aplinkosaugos, socialinių santykių, ekonomikos ir kultūros temas. Jis susijęs su realiais pasaulio iššūkiais, tokiais kaip klimato kaita, tvarus vartojimas, biologinės įvairovės išsaugojimas.

Programoje derinamos ugdymo(si) kontekstų kūrimo, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimo, vaikų ir mokytojų kūrybinėmis sąveikomis grindžiamo bei organizuoto ugdymo pedagoginės strategijos. Prioritetas teikiamas žaidimo pedagogikai, nes ji turi nelygstamą vertę ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymui(si).

Konceptualus Mokyklos ugdymo modelis (1 pav.)

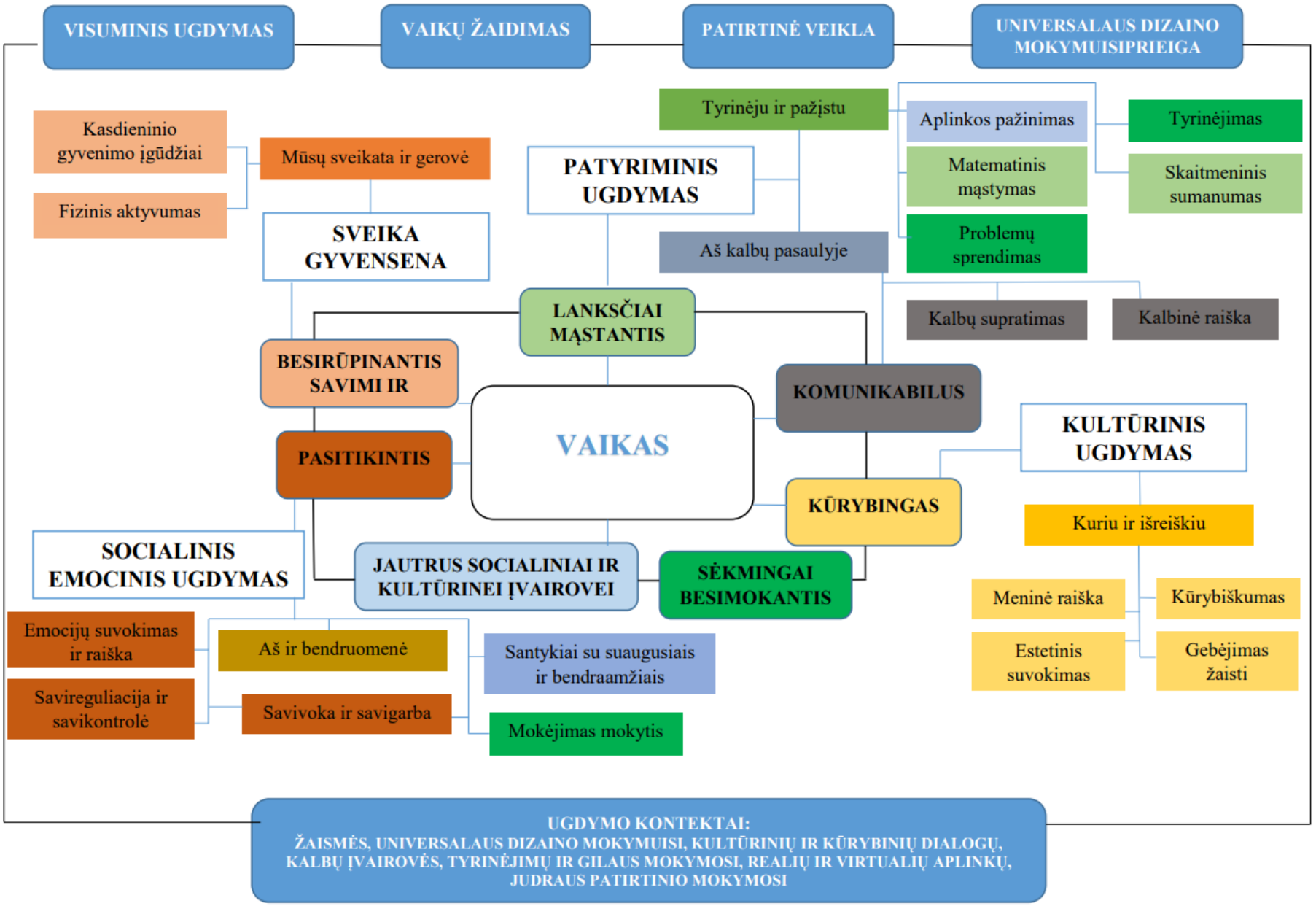

UGDYMO KRYPTIS - SVEIKA GYVENSENA

UGDYMO SRITIS - „Mūsų sveikata ir gerovė“

<table>
<tr><th>Pasiekimo sritis</th><th>Pasiekimų žingsniai</th><th>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</th></tr>
<tr><td rowspan="4">Kasdienio gyvenimo įgūdžiai.
Pasiekimų srities dėmenys:
1. vaiko asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai;
2. kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai;
3. saugaus elgesio įgūdžiai.

Vertybinė nuostata.
Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.

Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai</td><td>Pirmi-treti gyvenimo metai:
Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais.</td><td rowspan="2">• Klausydamiesi mokytojo, žiūrinėdami knygeles, korteles, piešinius, susipažįsta su sveikatai palankiu maistu, turtina žodyną.
• Grupėje įrengtoje „virtuvėje“ žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus, mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais;
• Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdosi kūno priežiūros įgūdžius, mokosi laikytis tvarkos, kai rūšiuoja daiktus, tvarko žaislus;
• Mokosi saugiai žaisti, atsargiai elgtis su buities daiktais ir lauke.</td></tr>
<tr><td>Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.</td></tr>
<tr><td>Ketveri-šešti gyvenimo metai:
Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti sveikatai naudingą maistą, iš kur ir kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Savarankiškai serviruoja stalą, valgo tvarkingai, tinkamai naudojasi stalo įrankiais, susitvarko pavalgęs. Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau. Esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams.
Dažniausiai savarankiškai naudojasi tualetu, plaunasi rankas, prausiasi veidą; čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. Savarankiškai ar suaugusiojo padedamas apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus, susišukuoja. Susitvarko žaislus ir veiklos vietą.
Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių. Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitiniais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį. Paaiškina, į ką kreiptis iškilus pavojui namuose, pasimetus parduotuvėje, pasiklydus. Žino pagalbos telefono numerį.</td><td>• Tyrinėja sveiko maisto piramidę; vandens vartojimą, dėlioja mąstymo žemėlapius (sveika – nesveika).
• Dalyvauja išvykose į parduotuvę, žaidžia „kavinę“, „restoraną“, mokosi elgesio prie stalo.
• Klausosi pasakojimų apie bakterijas, virusus, jų sukeliamas ligas, aiškinasi rankų plovimo svarbą ir pratinasi tai daryti.
• Klausosi linksmų istorijų apie aprangą, mokosi apie tvarkingumą, pastebi ne vietoje padėtus daiktus, rūšiuoja šiukšles.
• Supranta, su kuo bendrauti saugu, kaip elgtis su nepažįstamaisiais, kokie prisilietimai tinkami, saugo asmeninę erdvę.
• Mokosi pasakyti „ne“ netinkamam prisilietimui, pranešti apie nesaugias situacijas suaugusiajam.
• Varto knygeles, klausosi istorijų, pasakojimų apie (ne)saugų elgesį gatvėje. Mokosi šviesoforo spalvų, kelio ženklų, naudoja saugumo priemones.
• Aiškinasi apie pavojingus daiktus, galimus pavojus virtuvėje, vonioje, svetainėje.
• Mokosi atsakingai elgtis su gyvūnais, gamtoje, miške, prie vandens telkinių.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kuriami ugdymo kontekstai</td><td>Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ugdymosi procesas apima įvairius kontekstus, kurie visi kartu kuria prasmingą ir įtraukiantį ugdymosi procesą. Įtraukiantis kontekstas: kuriama žalioji palangė, stebima kaip auga įvairios daržovės, augalai. Eko sodelyje ir šiltnamyje sodinami sodinukai,</td><td>Mokytojas sukuria lanksčią ir visiems prieinamą ugdymo(si) aplinką, kurioje kiekvienas vaikas gali sėkmingai ugdytis, žaisti, patirti sėkmę, diferencijuoja ir personalizuoja ugdymą, pritaikydamas veiklas prie</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td colspan="2">prižiūrimos daržovės. Organizuojamos išvykos į ekologiškus ūkius. Kuriama provokuojanti aplinka ir žaidybinės situacijos: pasitelkiamos įvairios priemonės žadinančios vaikų smalsumą, gaminami įvairūs patiekalai, organizuojamos diskusijos. Sukuriami kontekstai „Parduotuvė“, „Kulinarijos šou“ „Skalbykla“, ir kt. Panaudojant antrines žaliavas kuriama sveikos mitybos piramidė, mąstymo žemėlapiai, „Vaisių ir daržovių lėkštės kelias“ ir kt. Organizuojami trumpalaikiai kontekstai „Serviruojame“, „Piknikas“ ir kt. žaidybinės situacijos. Vaikai keliauja į susitikimą su gaisrinės, saugaus miesto centro darbuotojais, organizuojamas protų šturmas „Saugus elgesys“. Organizuojamos įtraukiančios veiklos „Pagamink šalmą“ ir pan. Kuriamos žaidybinės situacijos, naudojant pirmos pagalbos priemones. Į įvairias veiklas kviečiami tėvai, dirbantys medikais, turintys žinių apie sveiką mitybą ir pan.</td><td>vaikų poreikių ir gebėjimų, leidžiant jiems veikti savo tempu ir mokytis vieniems iš kitų. Patirtinis mokymasis yra esminė strategija, kurioje vaikai įsitraukia į praktines užduotis, eksperimentus ir žaidimus, skatinančius jų smalsumą ir kūrybiškumą. Žaidybiniai metodai, praktinės užduotys, tyrinėjimas ir interaktyvios veiklos padeda vaikams įtvirtinti kasdienio gyvenimo įgūdžius.
Ugdymo(si) būdai: kūrybiniai žaidimai, tyrinėjimai, edukacinių filmukų žiūrėjimas/aptarimas, knygelių vartymas, maisto gaminimas, išvykos, diskusijos, vaikų turimos patirties reflektavimas.</td></tr>
<tr><td>Pasiekimo sritis</td><td>Pasiekimų žingsniai</td><td>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Fizinis aktyvumas.
Pasiekimų srities dėmenys:
1. stambiosios motorikos įgūdžiai ir fizinės vaiko savybės;
2. smulkiosios motorikos įgūdžiai, rankų ir akių koordinacija.
Vertybinė nuostata.
Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.

Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai</td><td>Pirmi-treti gyvenimo metai:
Pastovi ant vienos kojos. Tikslingai įveikia kliūtis, eina plačia linija. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Meta ir gaudo kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas.</td><td rowspan="2">• Vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą mokosi eidami sumažinto ploto paviršiumi, įveikdami kliūtis, lipdami į kalniuką.
• Judėdami laisvoje erdvėje, žaisdami judriuosius žaidimus, vaikai nuo greito ėjimo pereina prie bėgimo.
• Žaidžia įvairius pirštukų žaidimus.
• Pradeda lankstyti ranką per riešą, vis tiksliau atliekant judesius.
• Dėlioja daiktus vieną ant kito, užsuka, atsuka, darinėja, naudojasi stalo įrankiais.</td></tr>
<tr><td>Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka.</td></tr>
<tr><td>Ketveri-šešti gyvenimo metai:
Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus, pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo.

Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius.</td><td>• Dalyvauja įvairiuose žaidimuose, lavinančiuose pagrindinius judesius (šliaužimą, bėgimą, šuoliukus, laipiojimą, metimus, pusiausvyros pratimus).
• Stengiasi atlikti įvairius ėjimo ir bėgimo būdus, keisti kryptis, įveikti kliūtis, reaguoti į signalus.
• Žaidžia su įvairaus didžio ir sunkumo kamuoliais: ridena, meta, gaudo, reguliuoja metimo jėgą ir tikslumą.
• Lavina fizines ypatybes (vikrumą, lankstumą, pusiausvyrą, koordinaciją, jėgą), mokosi saugiai keisti kūno padėtis.
• Žaidžia dėliones, konstruoja, veria, piešia.
• Atlieka kasdieninio gyvenimo įgūdžius: dengia stalą, rengiasi, naudojasi buities įrankiais.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kuriami ugdymo kontekstai</td><td>Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai</td></tr>
<tr><td colspan="2">Įtraukiantis kontekstas. Vaikai kviečiami dalyvauti virtuliuose fizinio aktyvumo veiklose, kurių metu atliekama gyvūnėlių joga, sukuriama įtraukianti aplinka (jogos</td><td>Mokytojas modeliuoja ugdymo(si) aplinką, kurioje vaikai būtų aktyvūs, judrūs, pats yra fiziškai aktyvus, įkvepia vaikus savo</td></tr>
</table>

kilimėliai, įvairios kortelės su gyvūnų paveikslėliais ir pan.). Sudaromos sąlygos važinėjimuisi dviračiais, paspirtukais, mašinėlėmis mokyklos žaliajame rate, lauko laboratorijoje atliekami kvėpavimo pratimai, mankštos ir kt. Vaikų judėjimui išnaudojami netoli mokyklos esantys parkai. Ugdymo procese naudojamos natūralios ir iš antrinių žaliavų pagamintos saugios priemonės (sensorinis takas). Judraus patirtinio ugdymo(si) kontekstas. Ugdymo aplinka kelia judėjimo džiaugsmą, yra įkvepianti, kelianti iššūkių. Judėjimo įvairovei padidinti naudojama lauko aplinka (lauko takeliai panaudojami judriems žaidimams, pasitelkiant kreideles ir išpiešiant judėjimo kryptis, sporto aikštelėse ir žaliosiose erdvėse organizuojamos sporto akcijos, šventės, įvairūs sportiniai žaidimai su taisyklėmis (krepšinis, tinklinis, futbolas).	pavyzdžiu. Skatina aktyviai judėti, patirti judėjimo džiaugsmą, tačiau atsižvelgia į kiekvieno vaiko galias ir baimes, drąsindamas palaipsniui jas įveikti. Ugdymo(si) būdai: projektinės veiklos, sporto šventės, judrūs improvizaciniai žaidimai, žaidimai su taisyklėmis, imitaciniai, kūrybiniai žaidimai, dėliojimas, konstravimas, piešimas, karpymas, lipdymas, pilstymas, atsipalaidavimo, kvėpavimo, vaikų jogos pratimai, žygiai, bėgimai.

UGDYMO KRYPTIS – SOCIALINIS EMOCINIS UGDYMAS
UGDYMO SRITIS - „Aš ir bendruomenė“

Pasiekimo sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Savivoka ir savigarba. Pasiekimų srities dėmenys: 1. savo kūno pažinimas; 2. asmeninio tapatumo jausmas ir teigiamas savęs vertinimas; 3. bendrystės su šeima ir grupe jausmas; 4. kalbinio, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmas. ***Vertybinė nuostata.*** Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. **Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai**	**Pirmi-treti gyvenimo metai:** Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų.	• Pažįsta savo kūną ir jo ribas per jutimus, patirtis, judėjimą, žaidimus. • Stebėdami savo atspindį, mokosi suvokti, kaip atrodo iš šalies. • Atpažįsta savo vardą per vardų žaidimus ir kūrybines veiklas. • Piešdami save, išreiškia savo stiprybes ir išskirtinumą. • Pasakodami apie save, lavina savęs suvokimą ir gebėjimą save apibūdinti. • Mokosi atpažinti ir įvardyti emocijas, suprasti kitų jausmus iš veido išraiškos, balso, sąveikos. • Dalyvauja veiklose su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos elementais, švenčia tautines ir valstybines šventes. • Mokosi priimti kitakalbius vaikus, rasti bendrą kalbą, palaikyti tarpusavio supratimą, įtraukti visus į veiklas.
	Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“.	
	Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiaisiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis.	
	Trumpam sutelkia dėmesį ir įsitraukia į etnokultūrinius žaidimus, kalendorines šventes, renginius,. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais.	
	Ketveri-šešti gyvenimo metai: Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi apie vidinių kūno sistemų veiklą.	• Mokosi suprasti savo kūno unikalumą, jo galimybes ir funkcijas. • Kuria modelius, padedančius pažinti nematomas kūno sistemas. • Mokosi atpažinti asmeninės erdvės ribas, privatumą ir tinkamus reagavimo būdus į jų pažeidimus. • Stebi savo augimą ir pokyčius kurdami laiko juostas, matuodami kūną, darydami atspaudus, organizuodami talentų šou. Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, samprotauja apie ateities svajones ir profesijas.
	Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis.	
	Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose, prisideda prie priimamų sprendimų.	
	Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, namų adresą.	

<table>
<tr><td></td><td>Tyrinėja savo ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs. Supranta, kai kiti vaikai ar suaugusieji šneka kita kalba nei jis. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.</td><td>• Susipažįsta su Tėvynės istorija, žymiais žmonėmis, tautosakos paveldu, tyrinėja šalies simbolius (vėliavą, herbą, himną), nagrinėja jų reikšmes, domisi kultūros objektais.
• Susipažįsta su kitų tautų simboliais, kalbomis, tradicijomis, maistu, apranga ir gyvenimo būdu. Mokosi pagarbiai bendrauti su skirtingų tautinių ir kultūrinių bendruomenių žmonėmis.
• Aiškinasi apie savo šalies ir kitų šalių iškilias asmenybes.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kuriami ugdymo kontekstai</td><td>Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai</td></tr>
<tr><td colspan="2">Tyrinėjimo ir gilaus mokymo(si) kontekstas. Vaikai įtraukiami į savo išvaizdos, augimo tyrinėjimus, skatinami atrasti, išbandyti įvairius pažinimo ir mokymo(si) būdus. Virtualių aplinkų kontekste vaikai žaidžia vaidmeninius žaidimus „Fotografo ateljė“. Panaudojant skaitmenines technologijas aiškinasi apie emocijas, organizuoja kūrybines dirbtuves, parodas, kurias eksponuoja įvairiose aplinkose, vyksta diskusijų klubai. Organizuojamos video apžiūros, siekiant daugiau sužinoti apie savo kūną, panaudojant IKT ieškoma papildomos informacijos. Ant tapetinio popieriaus pasirinktomis priemonėmis vaikams siūloma apvedžioti kito vaiko kūno kontūrus, lyginti, ieškoti panašumų ir skirtumų. Vaikai kviečiami žaisti žaidimą „Kiek aš paaugau?“. Tyrinėti ūgį matuokle. Siūlomos kūrybinės veiklos, kuriami nuotraukų ar piešinių koliažai. Vaikai supažindinami su brailio raštu (knygomis), keliais gestų kalbos ženklais, savo vardo pirmąja raide. Organizuojamos tyrinėjimų dienos, pasiūlant tyrinėti kitų kraštų žmonių aprangą, maistą, gyvenimo būdą, aplinką (ieškoti informacijos internete, knygose, žurnaluose, kituose šaltiniuose).</td><td>Mokytojas jautrus vaiko poreikiams, savo elgesiu rodo tinkamą elgesio pavyzdį vaikui, sudaro sąlygas patiems rinktis skirtingus būdus pažinti, veikti. Vaikui skiria pakankamai individualaus dėmesio – domisi, ką jis veikia, pritaria žvilgsniu, šypsena, pagiria, pasidžiaugia pasiekimais.
Ugdymo(si) būdai: savo atvaizdo tyrinėjimas veidrodyje, nuotraukose, atvaizdo, šeimos piešimas, vaizdavimas įvairiomis priemonėmis ant įvairių paviršių, eksperimentavimas kūno judesiais, kūno galių ir sandaros tyrinėjimas, organų modelių kūrimas, šeimų šventės, dirbtuvėlės, išvykos į biblioteką, teatrą.</td></tr>
<tr><td>Pasiekimo sritis</td><td>Pasiekimų žingsniai</td><td>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Emocijų suvokimas ir raiška.
Pasiekimų srities dėmenys:
1. savo jausmų raiška, suvokimas ir pavadinimas;
2. kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos;
3. savo ir kitų žmonių jausmų apmąstymas.
Vertybinė nuostata.</td><td>Pirmi-treti gyvenimo metai:
Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus.</td><td rowspan="2">• Kilusias emocijas vaikai kasdienėse grupės veiklose išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza.
• Mokosi atpažinti ir įvardinti emocijas. Nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“. Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso.</td></tr>
<tr><td>Domisi kito emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.</td></tr>
<tr><td>Ketveri-šešti gyvenimo metai:
Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis.

Iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti.</td><td>• Žaisdami vaidmenų žaidimus, klausydamiesi istorijų, žiūrėdami filmukus, mokosi atpažinti ir įvardyti emocijas.
• Dalyvauja veiklose, padedančiose suprasti savo norus, pomėgius ir interesus.
• Inicijuoja bendrus žaidimus, siūlo veiklos idėjas, kuria siužetus, derina veiksmus.
• Susikuria elgesio ir veiklos taisykles, tariasi ir bendradarbiauja tarpusavyje.</td></tr>
</table>

Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. **Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai**	Pradeda kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau.	• Išbando emocinių ryšių ir draugystės užmezgimo bei palaikymo būdus iš knygų ar suaugusiųjų patirties. • Aiškinasi, kas yra geras draugas ir kokio elgesio reikėtų vengti.
Kuriami ugdymo kontekstai		**Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai**
Sukuriamas įtraukiantis kontekstas, Ant stalo paruoštos priemonės: veidrodėliai, emocijų kortelės, permatomi rėmeliai, dažai. Žaidimas prieš veidrodį „Atkartok mimiką“. Siūloma vaikams sukurti nusiraminimo palapinę grupėje. Filmo „Išvirkščias pasaulis“ (dalimis) peržiūra ir aptarimas, diskusijos, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas. Siūloma vaikams tapti grupės mokytoju, apsikeisti vaidmenimis su suaugusiuoju, modeliuoti ir kurti grupės susitarimus. Siūloma idėja įrengti grupės santykių laboratoriją: panaudojant siūlus ir spalvotą popierių sukurti „Konfliktų gaudyklę“, (ką daryti su pagautais „konfliktais“, kaip juos galima taikiu būdu išspręsti?). Siūloma idėja žiūrėti filmus apie neįgalių žmonių kasdieninį gyvenimą su vaikais diskutuoti apie toleranciją ir vieni kitų priėmimą. Vaikams siūlyti patirtinę veiklą skirtą suvokti per pojūčius: tylą, tamsą, ribotą judėjimą ir pan.		Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos: mokytojas jautriai reaguoja į vaikų patiriamas ir išreiškiamas emocijas, jas įvardina, pakomentuoja, taiko personalizuotus vaikų nusiraminimo būdus. Rodo pavyzdį, kaip tinkamai reikšti emocijas. Ugdymo(si) būdai: emocijų stebėjimas, tyrinėjimas, žymėjimas, kūrybiniai žaidimai (vaidmenų, naratyviniai, skirti emocijų atpažinimui ir raiškai), socialinių istorijų kūrimas, terapinių pasakų klausymas, aptarimas, emocijų vaizdavimas meninės raiškos priemonėmis.
Pasiekimo sritis	**Pasiekimų žingsniai**	**Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)**
Savireguliacija ir savikontrolė. Pasiekimų srities dėmenys: 1. gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti; 2. savo dėmesio, jausmų raiškos ir elgesio valdymas; 3. gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių. ***Vertybinė nuostata.*** Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.	**Pirmi-treti gyvenimo metai:** Ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.	• Mokosi įvaldyti paprastus emocijų reguliavimo būdus: išreikšti emocijas, pasiguosti, kreiptis pagalbos, leistis būti apkabinamam, nuraminamam. • Sugeba nukreipti dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos. • Sekdami suaugusiojo pavyzdžiu, pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato. • Sugeba atsižvelgti į kito vaiko ar suaugusiojo prašymus.
	Pradeda laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.	
	Ketveri-šešti gyvenimo metai: Pats taiko įvairius nusiraminimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems.	• Pradeda valdyti savo emocijų raišką ir jų intensyvumą. • Išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui, taikiai išlieti emocijas. • Mokosi valdyti pokyčių situacijose kilusias neigiamas emocijas; • Mokosi įžvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti. • Kelia sau paprastus asmeninius ar veiklos tikslus. • Mokosi stabtelti, apmąstyti savo veiklą ir elgesį.
	Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį.	

<table>
<tr><td>Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai</td><td colspan="2">Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.</td><td>• Žaisdami savireguliaciją plėtojančius žaidimus, vaikai ugdosi dėmesio kontrolę.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Kuriami ugdymo kontekstai</td><td>Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai</td></tr>
<tr><td colspan="3">Skatinami vaikų vaidmenų žaidimai, kuriuose jie prisiima bendraamžio vaidmenį įvykusioje konfliktinėje situacijoje ir kartu ieško išeities. Siūlomi žaidimai, kurie padeda mokytis spręsti konfliktines situacijas ir rasti tinkamą išeitį. Pvz. žaidimas „Atpažink jausmus“. Grupėje kuriamos ramybės erdvės, judančios švieselės, muzikos klausomasi muzikos per ausines su minkštais žaislais. Įsigyti žaislų, kurie padeda vaikui suvaldyti emocijas (muzikinių dėžučių, grojančių, švilpiančių vilkelių ir pan.) Skaityti M. Molickos „Terapines pasakas“, L. L. Hay, D. Olmos „Pamokančios Lilės istorijos“, kalbėtis apie tinkamas išeitis konfliktinėse situacijose. Jaučiamas judraus patirtinio ugdymo(si) kontekstas. Skatinamas kasdieninis vaikų judrumas. Ugdymui(si) išnaudojamos vidaus, natūralios ir dirbtinai sukurtos lauko erdvės.</td><td>Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos: mokytojas jautrus vaiko poreikiams, savo elgesiu rodo tinkamo elgesio pavyzdį, sudaro sąlygas vaikams patiems rinktis skirtingus būdus pažinti, veikti, išreikšti. Mokytojas palaiko jautrius ir pastovius emocinius ryšius su vaiku, veikia kaip elgesio modelis vaikui ir teikia vaikams aktualų turinį bei veiklas, skatina dialogą, bendradarbiavimą ir dalinimąsi patirtimi, kuria emocinį saugumą ir jautriai reaguoja į vaikų poreikius.
Ugdymo(si) būdai: istorijų skaitymas, edukacinių filmukų žiūrėjimas ir aptarimas. Savireguliaciją plėtojantys žaidimai, judrūs sportiniai žaidimai ištvermei, tikslumui (išnaudojamas kieme esantis pojūčių takas), išvykos.</td></tr>
<tr><td>Pasiekimo sritis</td><td>Pasiekimų žingsniai</td><td>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais
Pasiekimų srities dėmenys:
1. gebėjimas užmegzti geranoriškus santykius su suaugusiaisiais ir kitais vaikais;
2. gebėjimas bendrauti, mokymasis bendradarbiauti;
3. gebėjimas atpažinti ir pripažinti savo ir kitų panašumus bei skirtumus;
4. gebėjimas prisidėti prie grupės gerovės kūrimo.</td><td>Pirmi-treti gyvenimo metai:
Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos.</td><td rowspan="4">• Užmezga artimą emocinį ryšį su mokytoju ir kitais vaikais grupėje.
• Žaidžia savo ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėja šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas.
Mokosi suprasti, ką jaučia ar ko nori kitas, ir stengiasi atsižvelgti į kitų jausmus ir norus.
• Įsitraukdami į grupinius žaidimus ir veiklas, mokosi būti šalia kitų ir veikti kartu.
• Žaisdami ir stebėdami savo atvaizdą veidrodyje ar nuotraukose, vaikai mokosi suprasti skirtumą tarp savęs ir kitų. Kasdieniame gyvenime aiškinasi, kas priklauso jiems, o kas – kitiems, ir supranta „mano“ ir „tavo“ santykį.</td></tr>
<tr><td>Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas.
Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu.</td></tr>
<tr><td>Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamasi bendrai.</td></tr>
<tr><td>Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo.</td></tr>
<tr><td>Ketveri-šešti gyvenimo metai:
Sėkmingai įsitraukia į didesnės vaikų grupės veiklą. Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku.</td><td rowspan="2">• Inicijuoja bendrus žaidimus ir veiklas, siūlo idėjas, kuria taisykles, padeda vieni kitiems, tariasi.
• Išbando įvairius draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, kas yra geras ar blogas draugas.
• Mokosi klausytis kitų nuomonių, priimti skirtingus požiūrius, siekti bendro tikslo.
• Sprendžia nesutarimus, išklauso visų dalyvių nuomones, ieško kompromisų.</td></tr>
<tr><td>Tikrina suaugusiojo išsakytas leistino elgesio ribas – atsiklausia, derasi, tariasi. Geranoriškai veikia kartu su kitais vaikais, siekia to paties tikslo, priima bendrus sprendimus;</td></tr>
</table>

Vertybinė nuostata. . Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais. **Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai**	skolina, keičiasi, dalinasi priemonėmis ir žaislais, ruošia ir kitiems dovanoja gimtadienio dovanas. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi.	• Pradeda atpažinti patyčias, mokosi jų išvengti ir spręsti sudėtingas situacijas. • Grupinėse veiklose paeiliui perima vadovavimą, aptaria idėjas, mokosi rasti kompromisus. • Atlikdami įvairias veiklas, tyrinėja panašumus ir skirtumus tarp savęs ir kitų, lygina išvaizdą, pomėgius, šeimas, bendradarbiauja su kitų tautybių vaikais. • Supranta žmonių įvairovę, mokosi apie skirtingus gyvenimo būdus per meną, keliones, medijas. • Naudodamiesi medijomis, socialiniais tinklais, atranda ir praktikuoja pagarbų bendravimą ir ryšių palaikymą tiek gyvai, tiek virtualiai.
	Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai.	
	Stengiasi atlikti mažus įsipareigojimus grupei, dėl kurių susitariama. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.	

Kuriami ugdymo kontekstai	**Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai**
Vaikai kviečiami dalyvauti grupiniuose vaidmenų žaidimuose, kur įrengtose žaidimų kontekstuose, pavyzdžiui, „kavinėje“, „poliklinikoje“, „namuose“ „parduotuvėje“, „kirpykloje“ ar „mokykloje“, jie įsijaučia į įvairius vaidmenis. Tokia veikla ugdo jų bendravimo įgūdžius, moko derėtis, tartis ir bendradarbiauti. Žaisdami ramybės erdvėje (kampelyje) vaikai, naudodamiesi emocijų kortelėmis ar minkštomis ir sensorinėmis priemonėmis, mokosi atpažinti ir valdyti emocijas. Vaikai sprendžia konfliktus, reaguoja į draugo problemas, ugdosi empatiją ir emocinį intelektą. Bendrose kūrybinėse erdvėse vaikai piešia, lipdo, konstruoja ir tyrinėja savo bei kitų šeimų kultūrinius ir asmeninius panašumus bei skirtumus. Jie kuria draugystės istorijas, reflektuoja apie savo unikalumą ir bendrumą su kitais.	Mokytojas padeda vaikams atrasti sprendimus, skatina jų kūrybiškumą ir emocinį sąmoningumą, užtikrina, kad veiklos būtų įtraukios ir pritaikytos skirtingų vaikų poreikiams bei gebėjimams. Mokytojas skatina vaikus bendradarbiauti grupiniuose vaidmenų žaidimuose. Ugdymosi (si) būdai: grupiniai vaidmeniniai žaidimai, kūrybiniai projektai, emocijas ir bendravimą skatinančios veiklos, žaidimai su veidrodžiais, kur vaikai mėgdžioja vienas kito emocijas ir judesius, bendri stalo žaidimai.

Pasiekimo sritis	**Pasiekimų žingsniai**	**Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)**
Mokėjimas mokytis. Pasiekimų srities dėmenys: 1. gebėjimas įsitraukti į dominančią veiklą; 2. pastangos kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą; 3. gebėjimas stebėti savo ir bendro	**Pirmi- treti gyvenimo metai:** Ieško naujų įspūdžių, domisi aplinkos objektais. Įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą.	• Natūraliai įsitraukia į žaidimus su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti ar įdėti, supranta sąvokas „pilnas“ ir „tuščias“. • Dalyvauja judriose veiklose, jei mokytojo kalbą lydi kūno kalba, stebi veido išraiškas, kūno judesius, balso toną ir mokosi naudoti nežodinės kalbos priemones. • Pasitelkdami ženklus ir gestus, simboliškai išreiškia mintis bei mąstymo būdą aktyviose, mąstymą skatinančiose veiklose. • Pradeda nuspėjamai reaguoti į pasikartojančius įvykius, ugdo priežasties ir pasekmės suvokimą žaisdami su įvairiomis medžiagomis ir objektais.
	Stebi, klauso, liečia, juda, mėgdžioja, vokalizuoja, siekdamas įgyvendinti norą ar ketinimą Pasirenka mėgstamą žaislą, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą.	
	Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta.	
	Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.	

<table>
<tr><td rowspan="4">veikimo pažangą, koreguoti procesą;
4. gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultatą.

Vertybinė nuostata.
Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.

Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai</td><td>Ketveri- šešti gyvenimo metai:
Įsitraukia į iššūkio reikalaujančią veiklą, kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti.</td><td rowspan="4">• Mokosi stabtelėti, apmąstyti savo veiklą ar elgesį ir pasirinkti tinkamiausius veikimo būdus.
• Noriai dalyvauja veiklose, kuriose reikia kopijuoti, pratęsti, atkartoti ar atpažinti vaizdines, garsines, žodines, judesio, pojūčių ar objektų sekas.
• Supranta, kad tam tikra informacija gaunama renkant duomenis, vykdant stebėjimą ar apklausą.
• Dalyvauja diskusijose apie duomenų fiksavimo ir kodavimo būdus, dalijasi idėjomis, kaip juos grafiškai pavaizduoti, mokosi suprasti, apibūdinti ir interpretuoti piešiniuose, diagramose ar schemose pateiktą informaciją.
• Svarsto ir diskutuoja, kaip keistųsi rezultatai, jei apklausoje dalyvautų kiti vaikai arba duomenys būtų fiksuojami kitu laiku.
• Įsitraukia į žaidimus, kurių baigties iš anksto nuspėti neįmanoma.</td></tr>
<tr><td>Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka.</td></tr>
<tr><td>Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą.</td></tr>
<tr><td>Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultatą, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kuriami ugdymo kontekstai</td><td>Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai</td></tr>
<tr><td colspan="2">Įtraukiantis kontekstas: „Smėlio dėžės laboratorija“- vaikai su įvairiais daiktais ir priemonėmis gali kurti formas, tyrinėti tekstūras ir spalvas. „Vabzdžių viešbutis“ „Sliekų laboratorija“ „Gamtos žaidimų laboratorija“- sukurtose erdvėse įvairūs gamtos radiniai, tokie kaip šakos, sėklos, akmenukai, kriauklės ir kiti natūralūs objektai. Vaikai įtraukiami į veiklas, kuriose jie žaidžia su gamtos elementais, tyrinėja jų struktūrą, formą, spalvas, tekstūras ir funkcijas. „Nuotykių žemėlapiai: Kelionės po tikras ir skaitmenines erdves“. Vaikai mokosi pasinerti į tyrinėjimo ir atradimo procesą, išmoksta pasitikėti savo gebėjimais įveikti iššūkius ir mokytis per patirtį. „Interaktyvūs kilimėliai“, naudojant edukacines priemones, pvz. bitutė „Bee-bot“, robotas „Photon“, kurių pagalba mokosi programavimo įgūdžių, lavina kritinį ir loginį mąstymą. Projektinės veiklos:„ Žodžių tiltas: Atrask kalbų pasaulį“, „Mažieji plaukikai“. Eksperimentų ir tyrinėjimų erdvė ” Atrask, eksperimentuok, laimėk” (Matavimo indai, laistytuvai ir piltuvėliai, sieteliai ir filtruojančios medžiagos, plūduriuojantys ir skęstantys objektai) - eksperimentų metu vaikai mokosi ne tik teorinių žinių, bet ir įgyja praktinių įgūdžių. Jie supranta, kad klysti yra natūralu ir svarbu bandyti dar kartą.</td><td>Mokytojo veikla ir metodai yra lankstūs, įtraukiantys ir orientuoti į individualius vaikų poreikius. Mokytojas veikia kaip kūrybiškas vedlys, kuris padeda vaikams pasirinkti veiklas, kryptingai siekti tikslų, stebėti savo pažangą ir reflektuoti pasiekimus. Naudoja įvairius metodus, kad vaikai galėtų aktyviai įsitraukti, mokytis iš savo klaidų, išlaikyti motyvaciją ir pasiekti gerų rezultatų. Pritaikant metodus pagal vaikų poreikius ir gebėjimus, mokytojas leidžia kiekvienam vaikui mokytis savo tempu ir pasirinkti tinkamiausius būdus. Mokytojas kuria tokią aplinką, kurioje vaikai gali išbandyti įvairias idėjas ir būdus. Moko analizuoti savo veiklą, nustatyti klaidas ir džiaugtis pasiekimais, formuojant savarankišką mokymosi procesą.
Ugdymo metodai: interaktyvios veiklos, diskusijos, grupiniai projektai, individualizuotas mokymas, žaidybiniai metodai ir eksperimentai.</td></tr>
</table>

UGDYMO KRYPTIS – PATYRIMINIS UGDYMAS

UGDYMO SRITIS - „Tyrinėju ir pažįstu“

Pasiekimo sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Aplinkos pažinimas. Pasiekimų srities dėmenys: 1. gebėjimas pažinti socialinę ir kultūrinę aplinką; 2. gebėjimas pažinti gamtinę aplinką; 3. pagarbus santykis su gyvybe ir aplinka. ***Vertybinė nuostata.*** Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. **Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai**	**Pirmi- treti gyvenimo metai:** Stebi ir atpažįsta artimiausią savo aplinką, orientuojasi namų ir grupės aplinkoje. Pažįsta ir pavadina kai kuriuos žmones, jų veiksmus, aplinkoje esančius daiktus, jų atvaizdus. Žino kai kurių buitinių ir kultūrinių daiktų paskirtį ir jais naudojasi. Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslius jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė, perkūnija) Parodo patinkantį augalą, gyvūną, kultūrinės aplinkos daiktą. Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.	• Pažįsta ir atpažįsta daiktų pasaulį visais jutimais – mato spalvą ir formą, girdi garsą, užuodžia kvapą, jaučia skonį ir tekstūrą. • Rūšiuoja daiktus pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. • Tyrinėja gamtos reiškinius, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę: augalams reikia dirvožemio, vandens, saulės šviesos, o gyvūnams – maisto, vandens, prieglobsčio. • Aiškinasi organizmų poreikius, stebi ir tyrinėja, kam naudojamas vanduo ir kodėl jis yra būtinas gyvybei. • Stebi gyvūnus savo aplinkoje, atpažįsta kai kuriuos mūsų ir kitų kraštų gyvūnus paveikslėlių knygose, animaciniuose filmuose. • Dalinasi savo patirtimi ir išgyvenimais apie naminių gyvūnų ar augintinių priežiūrą.
	Ketveri- šešti gyvenimo metai: Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Įžvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradeda suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogaus ir gamtos ryšį. Pradeda jausti prieraišumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei	• Lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, veikimo principą ir sudėtį. • Rūšiuoja pasirinktus daiktus pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. • Pažįsta daiktus stebėdami, lygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami ir konstruodami. • Susipažįsta su ryšio palaikymo priemonėmis ir transporto priemonėmis, jas grupuoja (pvz., oro, vandens, sausumos). • Mokosi naudotis prietaisais, padedančiais tyrinėti aplinką. • Naudojasi išmaniaisiais daiktais, aiškinasi jų veikimo principus. • Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir įvardija augalų dalis, pajunta tekstūrų skirtumus, atranda sėklas vaisiuose. • Sodina ir prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja jų augimą. • Stebi ir fiksuoja mokyklos kiemo augalų gyvenimo ciklą – piešia, fotografuoja, matuoja vienmečių augalų ir medžių pokyčius per metus. • Stebi gamtos požymius, pildo metų gamtos kalendorių.

	aplinkai, išreikšdamas jį veikloje ir kūryboje.	• Aptaria ir supranta, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gamtai.
Kuriami ugdymo kontekstai		**Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai**
Įtraukiantis kontekstas: organizuojamos „Profesijų savaitės“, sukuriamas „Kultūrų kampelis“. Organizuojamos išvykos - lankomos vietos, susijusios su kultūra, istorija (pvz., muziejai, seni pastatai). Organizuojamos ekskursijos į parkus, miškus ar botanikos sodus. Panaudojamos mokyklos edukacinės erdvės: inkilų alėja, dobilų pievelė, eko sodelis, lauko atradimų laboratorija. Mažųjų meteorologų stotelėje vaikai kuria savo orų stebėjimo stotelę, fiksuoja orų pokyčius. Sukuriamos kūrybinės eksperimentų stotelės „Kaip pasikeičia medžiagos?“. Stebėjimo ir eksperimentavimo su gamtos reiškiniais (pvz., žalioji palangė) erdvių įkūrimas, kuriame vaikai rūpinasi augalais. Organizuojamos patyriminės veiklos „Vabzdžių viešbutis“ – statomas namelis vabzdžiams ir stebimas jų gyvenimas. „Gamtos detektyvų“ viktorinos, „protų mūšiai“- vaikai mokosi, kaip svarbu rūpintis aplinka ir gamta, įgauna pradinius aplinkosauginio ugdymo įgūdžius. Organizuojamos virtualios kelionės po pasaulį naudojant interaktyvius ekranus („Ledynų šalis: Į Arktį ir Antarktidą“, „Žygis per paslaptingąjį kosmosą“, „Džiunglių stebuklai: Pažinimo kelionė“, „Priešistorinis pasaulis: Kelionė į dinozaurų laikus“).		Mokytojas aktyviai dalyvauja ugdymo procese, modeliuodamas palankią ugdymosi aplinką, kurdamas teigiamą ir įkvepiantį požiūrį į gamtos pažinimą. Jis įtraukia vaikus į dialogą apie gamtos svarbą ir atsakingą elgesį. Skatina vaikų smalsumą, pateikia iššūkių, kurie leidžia jiems patiems atrasti atsakymus į klausimus apie augalus, gyvūnus ir gamtos reiškinius. Mokytojas modeliuoja aplinką, kurioje vaikai galėtų atlikti paprastus ekologinius tyrimus, dalyvauti sodo darbų ar gamtos priežiūros veiklose. Ugdymo metodai: projektinė veikla, žaidimas, diskusijos, grupinis darbas, gamtos stebėjimo užduotys, kuriuose naudojami interaktyvūs elementai – žaidimai, žemėlapiai, gamtos fotografijos, ekskursijos, praktinės veiklos (augalų sodinimas, gyvūnų priežiūra, atliekų rūšiavimas).
Pasiekimo sritis	**Pasiekimų žingsniai**	**Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)**
Tyrinėjimas. Pasiekimų srities dėmenys: 1. gebėjimas kelti klausimus, spėlioti, numatyti; 2. gebėjimas taikyti įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones; 3. gebėjimas apmąstyti, aptarti tyrinėjimo procesą ir atradimus. ***Vertybinė nuostata.*** Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	**Pirmi-treti gyvenimo metai:** Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta.	• Tyrinėja daiktus griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. • Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai turi požymius , kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos. • Žaidinami, matydami save veidrodyje, nuotraukose tyrinėja aš – ne aš ribas.
	Eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais, intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus.	
	Pamėgdžiodamas suaugusįjį įsitraukia į tyrinėjimo veiklas, džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatą rodo kitiems.	
	Ketveri-šešti gyvenimo metai: Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyveno seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi.	• Vaikai atpažįsta daiktus juos liesdami, uosdami, stebėdami. • Aiškinasi daiktų pokyčius ir tobulėjimą. • Sodina, prižiūri augalus, stebi jų augimą. • Stebi gyvūnus savo aplinkoje ir paveikslėliuose. • Tyrinėja gamtos reiškinius, vandens svarbą gyvybei. • Seka metų ir paros ciklus, augalų ir medžių gyvenimo etapus. • Pildo metų gamtos kalendorių. • Atranda ir tyrinėja fizikinius reiškinius. • Eksperimentuoja su magnetais ir vandeniu.
	Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui.	

<table>
<tr><td>Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai</td><td colspan="2">Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.</td><td>• Žaisdami su prizmėmis, susipažįsta su spalvų spektru.
• Tyrinėja šešėlius, kuria juos iš daiktų ir žaislų.
• Lygina, grupuoja, rikiuoja daiktus pagal savybes.
• Tyrinėja medžiagas, stebi, kurie daiktai skęsta, aiškinasi priežastis.
• Domisi žmogaus gyvenimo ciklu, aiškinasi, kas sieja žmonių bendruomenes.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Kuriami ugdymo kontekstai</td><td>Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai</td></tr>
<tr><td colspan="3">Vaikai vyksta į edukacinius centrus, pritaikytus gamtos tyrinėjimams (botanikos, zoologijos sodas, delfinariumas ir kt.) Vyksta į daugkartines pažintines išvykas į mišką, parką (žygiai, laisvi žaidimai miške, miško diena ir kt.), į ūkius ar gamtines lankytinas vietas. Ieško informacijos mokslo internetiniuose puslapiuose, mokslo populiarinimo žurnaluose, seka mokslo pasaulio naujoves. Vaikai stebėjimo ir tyrinėjimo rezultatus vaizduoja diagramomis, schemomis, iliustruoja fotografijomis, piešiniais, kuria „mąstymo žemėlapius“. Sukuriami įtraukiantys kontekstai vandens, dirvožemio, ekosistemos ir kt. tyrinėjimams. Dialogo kontekstuose vaikai stebi, kelia klausimus, planuoja ir atlieka eksperimentus, diskutuoja, modeliuoja, numato, kas vyks toliau, kuria ir tikrina savo teorijas. Stebi ir tyrinėja realius eksperimentinius objektus, sukurtuose ugdymo kontekstuose „sliekų laboratorija“, vabalų “viešbutis”, lauke – jaunojo gamtininko daržas, ekosodelis, vandens surinkimo įrenginys ir kt. Kuria saulės, žemės, organizmų modelius iš įvairių inovatyvių medžiagų.</td><td>Mokytojai apmąsto procesą, kokiais būdais paskatinti vaiko vaizduotę, tyrinėjimus ir padėti jam atrasti bei sukurti savo pasaulio matymo ir raiškos būdus: keliamas iššūkis; vaikai drąsinami; skatinama tyrinėti, apžiūrėti vaizduojamą daiktą; vienas kitam parodyti piešinius, diskutuoti, kaip kas bandė pavaizduoti daiktą, mokantis vienam iš kito ir kt. Mokytojas siekia autentiško tyrinėjimo, atradimų bei raiškos, naudodamas vaiko aktyvumą, mąstymą ir kūrybiškumą skatinančias strategijas.
Metodai ir būdai: giluminio mokymosi skatinimas; aukštesniųjų mąstymo gebėjimų skatinimas, paieškos metodo taikymas; tyrinėjimo metodo taikymas (stebėti; atlikti bandymus ir eksperimentus; kurti schemas, diagramas, modelius); patirtinio mokymosi skatinimas; atvirų klausimų kėlimas, kurie skatina tyrinėti, mąstyti, kurti, įveikti iššūkius, reflektuoti.</td></tr>
<tr><td>Pasiekimo sritis</td><td>Pasiekimų žingsniai</td><td>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Matematinis mąstymas.
Pasiekimų srities dėmenys:
1. skaičiaus pajauta, samprotavimai apie kiekį ir duomenis;
2. mato pajauta ir išmatuojamų dydžių palyginimas;
3. geometrinių modelių</td><td>Pirmi-treti gyvenimo metai:
Nuosekliai įvardija skaičius 1,2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram.</td><td rowspan="6">• Stebi ir dalyvauja situacijose, kuriose minimi skaičiai.
• Klijuoja dienotvarkės paveikslėlius, atrenka ingredientus maistui, dalyvauja ilgio, masės, tūrio palyginimo veiklose.
• Supranta sąvokas „pilnas“ ir „tuščias“. Lygina daiktų ilgį, plotį, aukštį sugretindami, masę – kilnodami.
• Rūšiuoja daiktus pagal formą, dydį, spalvą, atpažįsta jų požymius. Reaguoja į daiktų formą, spalvą.
• Supranta, kad figūromis ir objektais galima manipuliuoti.
• Mokosi duoti ir vykdyti nurodymus dėl judėjimo krypties ir buvimo vietos.</td></tr>
<tr><td>Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas. Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan.</td></tr>
<tr><td>Tapatina, atrenka kelis daiktus pagal spalvą, formą, dydį.</td></tr>
<tr><td>Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).</td></tr>
<tr><td>Ketveri-šešti gyvenimo metai:</td></tr>
<tr><td>• Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, skaičiuoja pridedant po vieną</td></tr>
</table>

pažinimas; 4. vietos ir krypties apibūdinimas, sekų tyrinėjimas. ***Vertybinė nuostata.*** Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. **Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai**	Įvardija ir rašo skaičius nuo 0 iki 10. Pasako, kiek viršija 5 ir kiek trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus iki 7. Skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudoja grafinius vaizdus problemoms spręsti. Kalbėdamas apie ateitį, vartoja sąvokas: „būtinai“, „gali būti“, „niekada neįvyks“. Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliam jų skirtumui apibūdinti. Apibūdindamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus. Žinomas figūras pavadina taisyklingai, nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. Atrenka figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja. Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su krypties pakeitimu planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba pasakyti ir bando pavaizduoti, kaip reikėtų sugrįžti (judėti atbuline tvarka). Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų.	pasitelkę daiktus, piešinius, pirštus. • Mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją vaizduose. • Supranta sudėtį ir atimtį naudodami objektus, piešinius, kurdami istorijas. • Tyrinėja daiktų ilgio ir tūrio palyginimo būdus. • Sprendžia problemas, kur reikia įvertinti atstumą tarp objektų. • Plečia žodyną diskutuodami apie ilgio, masės, tūrio matavimus. • Eksperimentuoja su veidrodžiais, šviesos šaltiniais, tyrinėja geometrinius atvaizdus. • Lygina daiktų atvaizdus iš skirtingų perspektyvų, supranta jų vaizdavimą plokštumoje. • Mokosi duoti ir vykdyti nurodymus apie judėjimo kryptį ir vietą. • Susipažįsta su sekų modeliais, mokosi juos atpažinti, pratęsti, rasti trūkstamą narį.
Kuriami ugdymo kontekstai		**Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai**
Kuriant matematinio mąstymo kontekstus, ugdymo turinyje svarbiausias dėmesys yra skiriamas spalvų, formų dydžių erdvės, laiko supratimo plėtojimui, skaičiavimo, matavimo, problemų sprendimo, matematinio mąstymo ugdymuisi, dėsningumų atpažinimui, modeliavimui ir struktūravimui. Vaikai veikia lauke, mėto akmenukus į balas ir stebi kaip susidaro ratilai (apskritimai), lygina apskritimų dydį. Iš anksto paruoštoje erdvėje vaikai žaidžia parduotuvę. Sukuriami įtraukiantys kontekstai skaičiavimui, Numikon priemonių pagalba vaikai mokosi jungti ir skaidyti skaičius, bando atrasti, iš kelių Numikon detalių gali sudaryti atitinkamą skaičių. Lauko erdvėje kurti žaismės kontekstus išpaišant su kreidelėmis įvairias figūras, judėjimo kryptis, priemonių ir skaičių kombinacijas („Klasės“, „Skaičių rašymas ant smėlio“).		Mokytojas stiprina vaikų pasitikėjimą savo matematiniais gebėjimais, padeda perprasti matematinę kalbą, gerai apgalvoja situacijas, įtraukiančias vaikus į veiklą, pažadinančias jų tyrinėjimus, problemų sprendimus, ieškojimus. Vaikui atliekant užduotis savarankiškai, mokytojas atsitraukia ir būna stebėtoju, kuris nuolat pateikia, vaiko gebėjimus atitinkančius, matematinius iššūkius. Mokytojas yra vaiko ugdymo situacijų moderatorius, taikantis veiksmingus, matematinį mąstymą ugdančius būdus ir metodus: įtraukiančio konteksto kūrimas, dialogai, įgalinimas, provokacijos, idėjų pažadinimas, iššūkių modeliavimas, įgalinimas veikti, kurti.
Pasiekimo sritis	**Pasiekimų žingsniai**	**Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)**
Skaitmeninis sumanumas. Pasiekimų srities dėmenys:	**Pirmi - treti gyvenimo metai:** Susidomi grupėje esančiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, spaudo, liečia, purto ir kt. siekdamas efekto. Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais	• Žaisdami, tyrinėdami aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (robotukais, rašikliais ir kt.).

1. gebėjimas tikslingai naudoti skaitmenines priemones; 2. elementaraus skaitmeninio turinio kūrimas; 3. veiksmų sekų naudojimas problemoms spręsti; 4. saugus naudojimasis išmaniaisiais įrenginiais. ***Vertybinė nuostata.*** Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. **Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai**	žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas.	• Žaisdami, konstruodami, vaikai bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai. • Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisykles vaikai sužino ir mokosi taikyti jas aptardami su suaugusiuoju (mokytoju, tėvais (globėjais)), nagrinėdami įvairias situacijas ir pavyzdžius. • Domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis.
	Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas.	
	Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	
	Ketveri -šešti gyvenimo metai: Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis.	• Žaisdami ir pažindami aplinką, naudojasi jų amžių atitinkančiomis, ugdymą(si) papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu. • Įsitraukdami į įvairias mokytojo paskatintas kūrybines, tyrinėjimo ir judrias veiklas, vykstančias realios ir virtualios aplinkos kontekstuose, vaikai atranda nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes (piešimas, fotografavimas, garso ir vaizdo įrašas). • Programuodami paprasčiausias animacijas, žaidimus, dėliodami komandų blokų sekas ir jas vykdydami, vaikai susipažįsta su žaidybinėmis programavimo aplinkomis.
	Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu.	
	Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką.	
	Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles.	
Kuriami ugdymo kontekstai		**Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai**
Organizuojami grupiniai užsiėmimai, kuriuose naudojami išmanieji įrenginiai (pvz., robotukai, interaktyvios knygos), vaikai kartu eksperimentuoja su jų funkcijomis, sprendžia problemų sekas: pvz., „Robotuko kelionė per labirintą“. Žaidybinių veiklų metu organizuojami žaidimai naudojant paprastas programavimo aplinkas ar interaktyvias technologijas, kad būtų skatinamas kūrybiškumas ir loginis mąstymas, pvz., „Skaitmeninis lobio ieškojimas“. Įvykdyti individualias kūrybines užduotis, vaikams siūloma naudoti skaitmenines priemones. Organizuojamos projektinės veiklos: vaikai kuria skaitmeninį turinį (pvz., nuotraukų koliažą, animaciją), naudodami kelias skaitmenines priemones ir derindami įvairius turinio tipus, pvz., „Keturi metų laikai skaitmeninėse istorijose“, naudoja fotoaparatą ar planšetę fotografuodami objektus, susijusius su metų laiku, lapus, gėles, sniegą. Mokytojo padedami, jie sukuria trumpą animaciją arba pateiktį su nuotraukomis per Canva programėlę. Naudojamos interaktyvios technologijos ugdymo aplinkose – edukacinės svetainės, programėlės ar žaidybinės aplinkos siekiant plėsti vaikų		Mokytojas supažindina vaikus su technologijomis, padeda jomis naudotis ir prižiūri, kaip jos įtraukiamos į ugdymo procesą. Skatina vaikų smalsumą ir kūrybiškumą, padeda jiems pasitikėti savo jėgomis naudojant skaitmeninius įrankius. Skatinamas vaikų smalsumas ir iniciatyvumas naudojant technologijas, leidžiama tyrinėti ir eksperimentuoti. Mokytojas diferencijuoja užduotis pagal vaikų amžių, gebėjimus bei interesus. Vaikai skatinami apmąstyti, kaip atliko užduotis, kas pavyko ir kur reikia tobulėti. Metodai, būdai: įrenginių ir programų demonstravimas, veiksmų sekų modeliavimas, skaitmeninių priemonių tyrinėjimas, problemų sprendimas naudojant skaitmenines priemones, interaktyvūs žaidimai, aptarimas-diskusija.

<table>
<tr><td colspan="2">domėjimąsi technologijomis ir gebėjimus, pvz., „Mokomės gyvūnų garsų“, naudoja interaktyvią programėlę „Animal Sounds“.</td><td></td></tr>
<tr><td>Pasiekimo sritis</td><td>Pasiekimų žingsniai</td><td>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Problemų sprendimas.
Pasiekimų srities dėmenys:
1 gebėjimas atpažinti problemą;
2. gebėjimas ieškoti problemos sprendimo būdų ir juos įgyvendinti;
3. gebėjimas stebėti ir atsižvelgti į priimto sprendimo pasekmes.
Vertybinė nuostata.
Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.
Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai</td><td>Pirmi - treti gyvenimo metai:
Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė.</td><td rowspan="2">• Pradeda nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto.
• Spėja, kuriame inde telpa daugiau vandens, ir patikrina savo spėjimą perpildami vandenį iš vieno indo į kitą. Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas.
• Trumpai pasako, ką daro. Jausmus, norus ir ketinimus reiškia veiksmais, žodžiais, mimika.</td></tr>
<tr><td>Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį.</td></tr>
<tr><td>Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso, tobulina sprendimą.</td><td rowspan="2">Ketveri - šešti gyvenimo metai:
Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti.</td><td rowspan="2">• Supranta, kada susiduria su sudėtinga veikla, kliūtimi ar problema.
• Mokosi iš nepavykusių veiksmų ir poelgių, ei nepasiseka, bando kelis kartus, ieško kitos išeities.
• Ieškodami būdų susidoroti su sudėtinga veikla, kliūtimi ar problema, samprotauja apie galimus sprendimus ir jų pasekmes, pasirenka tinkamiausią variantą.
• Supranta problemos sudėtingumą.
• Mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus ir pasiūlymus.</td></tr>
<tr><td>Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariasi su kitais, siūlo ir priima pagalbą.</td></tr>
<tr><td>Spręsdamas problemą samprotauja, kas pavyko (nepavyko), ką galima daryti toliau ar kitaip. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.</td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td colspan="2">Kuriami ugdymo kontekstai</td><td>Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai</td></tr>
<tr><td colspan="2">Sukuriama intriga, žaidybinės situacijos, kurių metu vaikai sprendžia įvairias problemas, naudodami interaktyvias priemones, kūrybinius iššūkius arba simbolines situacijas. Organizuojamos grupinės užduotys bei kuriami dialogo kontekstai, kurių metu vaikai diskutuoja, reflektuoja apie įgytas patirtis. Įgyvendinami kūrybiniai projektai, kurių metu vaikai sprendžia problemas pvz., kaip sujungti įvairias medžiagas ar priemones, kuria koliažą iš įvairių medžiagų, tačiau pastebi, kad kai kurios medžiagos netinka klijavimui. Jie aptaria galimus sprendimus. Tyrinėjimai ir eksperimentai - vaikai eksperimentuoja, kad suprastų problemos esmę ir surastų veiksmingiausią jos sprendimo būdą. Istorijų kūrimas ir vaidinimas: sukuriamos situacijos, pvz., lėlių teatro pagalba, kurios skatina vaikus ieškoti problemos sprendimo būdų.</td><td>Mokytojas stebi vaikų veiklą, pastebi jų pastangas spręsti problemas ir prireikus teikia pagalbą. Užduoda klausimus, padedančius vaikams atpažinti problemą ir pasiūlyti galimus sprendimus. Skatina vaikus priimti iššūkius, eksperimentuoti ir nenuleisti rankų, jei sprendimas nepavyksta, padeda spręsti konfliktus ar bendradarbiavimo problemas grupinėse veiklose.
Metodai ir būdai. Demonstravimas, skaitmeniniai ar fiziniai žaidimai, diskusijos, kūrybinės-patirtinės veiklos.</td></tr>
</table>

UGDYMO SRITIS - „Aš kalbų pasaulyje“

<table>
<tr><th>Pasiekimo sritis</th><th>Pasiekimų žingsniai</th><th>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</th></tr>
<tr><td rowspan="6">Kalbų supratimas.
Pasiekimų srities dėmenys:
1. gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą, reaguoti į nežodinę raišką;
2. gebėjimas suprasti įvairiomis formomis (simboline, garsine, grafine, vaizdine, žodine) perteikiamas prasmes;
3. domėjimasis tekstu, raidėmis ir simboliais;
4. gebėjimas suprasti amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus.

Vertybinė nuostata.
Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.

Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai</td><td>Pirmi-treti gyvenimo metai:
Supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, greitai mokosi naujų žodžių.</td><td rowspan="4">• Žaidžia suaugusiojo inicijuotus žaidimus, klausosi aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis.
• Įsitraukia į vaidmenų, žaislų, priemonių ir kitas žaismės situacijas, inicijuojamas mokytojo ar draugų.
• Varto knygeles, tyrinėja paveikslėlius ir kitą vaizdinę informaciją.
• Domisi rašymo, vaizdinės informacijos priemonėmis, eksperimentuoja palikdami ženklus ant popieriaus ar kitų paviršių.
• Stebi aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, domisi rašančiaisiais.
• Simboliais, ženklais ir gestais išreiškia mintis mokytojo inicijuotose mąstymo veiklose.</td></tr>
<tr><td>Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę.</td></tr>
<tr><td>Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais.</td></tr>
<tr><td>Stengiasi išklausyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.</td></tr>
<tr><td>Ketveri-šešti gyvenimo metai:
Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų. Supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus. Pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę. Supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių.</td><td rowspan="4">• Aktyviai įsitraukia į bendravimą, kalbos garsų žaidimus, eilėraščių, dainų, pasakojimų klausymąsi, plėtoja kalbos supratimą, žodžių reikšmių atradimą, atmintį ir kalbinę vaizduotę.
• Klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų įvairaus stiliaus tekstų.
• Mokosi nepertraukiamai klausytis, kalbos supratimą lavina ne tik girdėdami, bet ir kitais pojūčiais.
• Susipažįsta su kalbų įvairove girdėdami kitų kalbų įrašus, tarmes, svečių kalbą, stebėdami bendravimą ar patys bendraudami gestų kalba.
• Dalyvauja alternatyviosios komunikacijos veiklose, kūrybiškai reiškia emocijas ir poreikius gestais.
• Imituoja skaitymą, domisi raidėmis, pastebi žodžius su ta pačia raide, suvokia raidžių ir garsų ryšį bei jų grafinę raišką.
• Auga domėjimasis ženklais, simboliais, rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu.
• Susipažįsta su kitais rašytinės raiškos būdais, pavyzdžiui, Brailio raštu.
• Suvokia skirtingų žanrų leidinių skirtumus.</td></tr>
<tr><td>Atpažįsta, kokie integruoti raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį.</td></tr>
<tr><td>Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią. Supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių. Pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis.</td></tr>
<tr><td>Atidžiai klausosi ir domisi įvairiais rašytiniais tekstais, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą. Supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kuriami ugdymo kontekstai</td><td>Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai</td></tr>
</table>

Kuriami vaikus įtraukiantys kontekstai: žaidžiami žaidimai „Atspėk pasaką iš gestų“. „Mūsų kalbų diena“ vaikai klausosi tekstų, pasakų kitomis kalbomis, tyrinėja skirtingus raštus. Pasitelkę vaizduotę kuria savo kalbą, naujus žodžius, juos vaizduoja lape piešdamas ar rašydamas įvairius simbolius. Žaidžia žaidimą „Instrukcija“. Kalbų supratimui pasitelkiamos įvairios skirtingų kalbų knygos, paveikslėlių knygos, interaktyvios knygos, garsinės knygos, kurios skatina tyrinėti vaikus įvairias kalbas, skirtingus raštus, simbolius.		Mokytojas kuria įvairias įtraukiančias veiklas, kontekstus, padeda vaikams tyrinėti naujas kalbas, simbolius, tekstus, vaizdines medžiagas, motyvuoja vaikus kurti savo kalbas ir simbolius, leidžia eksperimentuoti bei interpretuoti įvairias kalbines raiškas piešiant ar rašant. Mokytojas tikslingai parenka priemones, kurios skatintų vaikų kalbų supratimą.
Pasiekimo sritis	**Pasiekimų žingsniai**	**Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)**
Kalbinė raiška. Pasiekimų srities dėmenys: 1. gebėjimas išreikšti patirtį, jausmus ir mintis, įsitraukti ir plėtoti pokalbį; 2. gebėjimas pasakoti, atpasakoti, apibūdinti, kurti, aiškinti taikant nežodines ir žodines raiškos priemones; 3. gebėjimas komunikuoti paprastomis rašytinės raiškos formomis. ***Vertybinė nuostata.*** Nusiteikęs kalbà ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. **Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai**	**Pirmi-treti gyvenimo metai:** 2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius. Inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus. Vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes. Taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos. Suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus. Išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.	• Žodyną plečia domėdamiesi aplinka, įvardydami šalia esančių objektų pavadinimus, veiksmus ir būsenas. • Mokosi įsitraukti į pokalbius, atsakinėdami į klausimus, reaguodami į kalbinimą. • Poreikį bendrauti ir išreikšti mintis skatina dienos įvykių bei rutininių veiklų aptarimas. • Kasdienėse veiklose mokosi įvardyti savo emocijas ir poreikius. • Rašytinės raiškos gebėjimus plėtoja mėgdžiodami suaugusiuosius, eksperimentuodami: stebi rašančiuosius ar piešiančiuosius, imituoja, brauko, keverzoja, palieka ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje.
	Ketveri-šešti gyvenimo metai: Pateikia atsakymus į konkrečius klausimus nurodydamas detales. Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja. Vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.). Klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas. Tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį. Bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje. Keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus. Perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, simbolius,	• Nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis ir būsenomis. • Dalyvauja dialoguose ir poliloguose, išbando skirtingas kalbėjimo manieras, mokosi derybų ir kompromiso paieškų. • Kartu su suaugusiuoju skaito knygas, aptaria istorijas, diskutuoja apie veiklas, nuotykius, filmus, pasakas, kuria pasakojimus, dalindamiesi svajonėmis ir planais. • Žaismės situacijose eksperimentuoja su kalba – juokauja, kalba „ateivių“ ar „užsienio“ kalbomis. • Kopijuoja ženklus ar nesudėtingus paveikslėlius pagal pavyzdį ar iš atminties. • Dalyvauja piešimo ir rašymo veiklose, kuria savo ženklus ir simbolius, puošia užrašytas raides ar ženklus, sieja juos su realiais objektais. • Iš akmenėlių, gilių, kaštonų dėlioja simbolius ir raides, kuria piešinių, ženklų „laiškus“ gamtos gyvūnams, knygeles, kūno kalba

	spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius. Braižo ir aiškina paprastus planus, schemas.	vaizduoja raides, žodžius, stato ir konstruoja simbolius. • Piešiniuose ar po darbeliais rašo atskiras raides, savo vardą, paprastus žodžius. • Iliustruoja pasakas, pasakojimus, filmukus, įterpdami nukopijuotas raides ir žodžius į savo iliustracijas.
Kuriami ugdymo kontekstai		**Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai**
Kuriamas įtraukiantis kontekstas, kurio metu vaikai tyrinėja temą „Ką sako ženklai?“. Grupėje pateikiami skirtingi kelio ženklai, piktogramos ar simboliai (pvz., STOP ženklas, širdelė, rodyklė). Įvairių ženklų ieškoma ir Mokyklos erdvėje, lauke, gatvėje. Kuria vaidybines situacijas, kuriose naudoja savo nupieštus, pagamintus simbolius, ženklus, kuria žemėlapius. „Pasakų dirbtuvės“ - vaikai iš duotų kortelių su veikėjais (pvz., princesė, drakonas, riteris) ir vietovėmis (pvz., pilis, miškas, jūra), kuria trumpą istoriją naudodami veikėjus ir vietoves, apibūdina juos keliais būdvardžiais (pvz., „drąsus riteris“, „pikta ragana“). Dalyvauja projektinėse veiklose, pvz. iš antrinių žaliavų kuria personažus, kuriuos integruoja į vaidybines situacijas, perteikia girdėtas pasakas, jas modeliuodami savaip, kuria dialogus, pasakojimus. „Svajonių namo planas“ - kuria ir braižo savo svajonių namą, mokyklą ar žaidimų aikštelę. Vaikas braižo paprastą planą, pažymi skirtingas zonas (pvz., „virtuvė“, „kambarys“), rašo kelis žodžius ar raides prie svarbių vietų ir paaiškina savo planą draugams. Pasivaikščiojimų metu naudoja knygeles iš „Knygų laivelio“.		Mokytojas yra aktyvus proceso organizatorius ir vaiko partneris, kuris kuria tinkamą aplinką vaikų kalbinės raiškos ugdymui. Sukuria įkvepiančią mokymosi aplinką, paruošia įvairias situacijas, kurios skatintų vaikus kurti istorijas, aprašyti veikėjus ar objektus, pasakoti girdėtas istorijas. Kelia diskusijas, užduodamas atvirus klausimus, kurie padeda vaikams plėtoti kalbinę raišką. Pasitelkia žaidybinius, istorijų kūrimo, dialogo, įtraukimo metodus. Kūrybinės raiškos būdai apima piešimo, simbolių kopijavimo, paprastų planų braižymo ir jų aiškinimo veiklas. Integruoja menines veiklas – kuria pasakų veikėjus iš molio, antrinių žaliavų ir kt. priemonių ar piešia istorijų scenas, kuria vaidinimus, spektaklius, vaidybines situacijas.

UGDYMO KRYPTIS – KULTŪRINIS UGDYMAS
UGDYMO SRITIS - „Kuriu ir išreiškiu“

Pasiekimo sritis	**Pasiekimų žingsniai**	**Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)**
Meninė raiška. Pasiekimų srities dėmenys: 1. tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas; 2. raiška skirtingomis meninėmis	**Vaiko pasiekimų ūgtis dailės posrityje.** **Pirmi - treti gyvenimo metai**. Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais.	• Žaisdami su dvimačių ir trimačių formų objektais, įvairiomis figūromis, juos čiupinėdami, minkydami, stebėdami realioje ir virtualioje erdvėje, atranda erdvinį pasaulį ir jo raiškos galimybes. • Spontaniškai eksperimentuoja su erdvinei vizualinei raiškai skirtomis priemonėmis ir medžiagomis. • Judina, teplioja, brauko, liečia skirtingas tekstūras ir faktūras. • Keverzodami pradeda suvokti rankos judesio ir piešimo priemonės paliekamo pėdsako ryšį.
	Kuria statinius, keverzones ar „galvakojus“.	
	Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Pradeda rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas.	
	Ketvirti - šešti gyvenimo metai.	• Tyrinėja kontrastingas aplinkas – gamtos vaizdus, pastatus,

priemonėmis ir būdais; 3. menų kalbų vertingumo supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas. ***Vertybinė nuostata.*** Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. **Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai**	Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (gratažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis.	meno kūrinius, apšvietimą, tonus ir kt. • Lankosi muziejuose, parodose, galerijose, susipažįsta su vaizduojamojo meno stiliais, žanrais, formomis. • Įvardija spalvas, formas, estetinius potyrius, pasitelkia realių ir virtualių aplinkų kontekstus. • Tyrinėja įvairias grafines ir spalvinės raiškos priemones bei medžiagas, išbando skirtingus įrankius ir technikas. • Eksperimentuoja su įvairiomis technikomis, pvz., monotipija, grotažu, koliažu, mišriomis technikomis. • Pradeda atrasti savo stilių, išbando daugiau nei vieną būdą įgyvendinti kūrybines idėjas.
	Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus.	
	Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Gali išvardyti keletą technikų. Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys.	
	Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos posrityje. **Pirmi - treti gyvenimo metai**. Tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, jais išgauna garsus. Eksperimentuoja balsu.	• Tiksliau suvokia, imituoja ir atskiria ritminius bei melodinius darinius. • Intuityviai domisi garsais, siekia suprasti jų sąsajas su aplinka ir savo muzikiniais bandymais. • Mėgdžioja aplinkos garsus, sutelkia dėmesį, suvokia struktūrą, atkartoja toninius ir ritminius darinius. • Supranta dainavimo, kvėpavimo svarbą, derina skandavimą su judesiu. • Patiria ir įvardija muzikos sąvokas (aukštai–žemai, garsiai–tyliai, ilgas–trumpas ir kt.). • Tyrinėja garsus balsu, instrumentais ir aplinkos daiktais. • Atpažįsta kai kurias girdėtas melodijas ir kūrinius. • Įvardija arba parodo suprantąs kai kuriuos muzikos kontrastus.
	Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Imituoja ritmo ir melodinius darinius. Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius.	
	Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus. Muzikinę raišką naudoja kitoje veikloje.	
	Ketvirti - šešti gyvenimo metai. Tyrinėdamas ir išbandydamas garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, lygina, apibūdina, grupuoja garsus. Išbando grojimą smulkesnės motorikos įgūdžių reikalaujančiais muzikos instrumentais.	• Susitelkia į savo dainavimą, skandavimą, derina jį su kvėpavimu ir judesiais. • Mokosi vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir rinktis, kas jam patinka. • Mėgdžioja judesius, vokalinę ir artikuliacinę raišką. • Muzikiniuose žaidimuose geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko domėjimąsi ja. • Spontaniškai improvizuoja balsu. • Instrumentais ar kitomis priemonėmis pritaria eilėms, tautosakai, muzikos įrašui ar gyvai muzikai. • Kuria ritminius ir melodinius darinius, improvizuoja,
	Dainuoja sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalses dainas, Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus.	
	Vartoja vis daugiau muzikos sąvokų. Išklausęs muzikos kūrinį trumpai nusako, kodėl kūrinys patiko, aptaria, kur ir kada girdi	

	muziką savo aplinkoje, nusako muzikinio kūrinio paskirtį ir kontekstą. Dalinasi įspūdžiais, užduoda klausimus apie matytus koncertus.	komponuoja jungdamas kelis muzikos elementus. • Klausosi įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos. • Atpažįsta tylą kaip svarbų muzikos elementą.
	Vaiko pasiekimų ūgtis šokio posrityje. **Pirmi - treti gyvenimo metai**. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves.	• Vaikai juda natūraliai, džiaugsmingai, jų judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros. • Palankioje erdvėje judėdamas vaikas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą. • Judesio kalba išreiškia savo mintis ir emocijas.
	Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus. Kurį laiką prisimena ir kartoja įvairias dviejų trijų judesių kombinacijas.	
	Natūraliai ir džiaugsmingai šoka ir individualiai, ir drauge su kitais.	
	Ketvirti - šešti gyvenimo metai. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius.	• Mėgaujasi judesiais, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę. • Susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesio elementus ir jų derinius. • Susieja spontaniškus judesius su šokio elementais. • Mokosi valdyti kūną: judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą, reguliariai ir giliai kvėpuoti. • Spontaniškus judesius keičia į sąmoningai struktūruotą seką, judesys tampa šokiu. • Tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais. • Supranta šokių kompoziciją, stebi kitus, derina šokio meną su kitais menais ir kalba.
	Šoka sudėtingesnius autorinius ir liaudies šokius bei ratelius. Improvizuodamas ir kurdamas kompozicijas perteikia temą, siužetą ar pasirinktą nuotaiką. Padedamas mokytojo grafiškai fiksuoja savo sukurto šokio eigą.	
	Apibūdina savo atlikto, sukurto ar stebėto šokio tempą, nuotaiką, charakteringus judesius, temą. Aiškina, kodėl kitų sukurti šokiai patiko; nusako, kur ir kada mato šokį savo aplinkoje.	
	Vaiko pasiekimų ūgtis teatro posrityje: Pirmi - treti gyvenimo metai. Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones.	• Vaikai pratinasi laisvai ir kūrybingai bendrauti. • Žaidžiami sūpavimo, kykavimo, jodinimo, kutenimo, pirštukų žaidimai. • Mėgdžioja įvairias išgirstas intonacijas, parodytus veiksmus. • Įvairius jausmus, norus rodo judesiais ir veiksmais.
	Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.	
	Vaiko pasiekimų ūgtis teatro posrityje: Tyrinėja simbolinio personažo esmines savybes, emocijas ir jausmus, juos perteikia charakteringais kūno judesiais, veido išraiškomis, balso intonacijomis.	• Atlikdami simbolinius vaidmenis, naudoja išraiškingus kūno judesius, mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas. • Tyrinėja temas, kylančias iš patirčių, vaizduotės, literatūros, muzikos, teatro ar dailės kūrinių. • Kuria dialogus tarp veikėjų, mokosi išraiškingai intonuoti,
	Kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais	

	veikėjais. Dalinasi savo teatrine patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus, teatro formomis perteikiamas idėjas susieja su konkrečiomis gyvenimiškomis situacijomis ir išgyvenimais.	perteikti veikėjo judesius, veiksmus, spontaniškai reikšti emocijas. • Vaidindami stalo ar lėlių teatre, mokosi vaizduoti realistinį ir fantastinį siužetą, plėtoti vyksmą dialogu, monologu, keičiant balso intonacijas. • Žaidžia, improvizuoja, kuria fantazijos teatrą. • Atpažįsta ir patiria teatro meno reiškinius mokykloje ir už jos ribų, stebėdami ir dalyvaudami teatro pastatymuose. • Dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose.
Kuriami ugdymo kontekstai		**Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai**
Dailė. Kuriami įvairūs įtraukiantys kontekstai „Metų laikai“, panaudojant gamtines medžiagas (lapus, šakeles, gėles), „Pasakų pasaulis“ (vaikai klausosi pasakų ir jas vaizduoja per dailės veiklas), mokyklos ramybės ir skaitymo salose kuriami sensoriniai kontekstai, kurie skatina vaikus tyrinėti skirtingas medžiagas ir tekstūras. Kuriami kūrybiniai plenerai Mokyklos lauko erdvėje. Kūrybinėje ateljė vaikai eksperimentuoja su įvairiomis dailės technikomis: pirštų dažyba, šlapio popieriaus dažymas, pūtimo technika, druskos ar ryžių naudojimas ir kt. **Muzika.** Kuriami įtraukiantys kontekstai, kuriuose vaikai klausosi muzikos, vaizduoja personažus, pritariant ritminiais instrumentais, lazdelėmis, akmenukais, piešiant vaizdines asociacijas, naudojant muzikogramas. Dialogo kontekste vaikai skatinami po išklausytų muzikos kūrinių pasakoti kilusius vaizdinius, įvardinti girdėtus instrumentus. Organizuojamos išvykos į gamtą, kurių metu vaikai klausosi gamtos garsų, bando juos atkartoti naudodami balsą ar muzikos instrumentus, kuria savus gamtos garsų pasakojimus. Kuriami spektakliai, įvairios inscenizacijos, etiudai, pasakos ar istorijos, kurių metu vaikai įsitraukia į garsinę aplinką: atlieka foninius garsus, dainuoja veikėjų daineles, sukuria emocinę nuotaiką per garsą ir kt. **Šokis.** Kuriami judraus patirtinio ugdymosi kontekstai „Mano emocijos“ (vaikai išreiškia emocijas per judesį) „Gyvūnų šokiai“ (vaikai stebi, kaip juda įvairūs gyvūnai, ir bando tai atkartoti per šokį) ir kt. Naudojama vaizduotė, kūno plastika, ritmas. Organizuojamos įvairios šventės, etnokultūros renginiai, kurių metu vaikai mokosi paprastų žingsnelių, ratelių, rankų judesių. **Teatras.** Sukuriami žaismės kontekstai „Pasakų kampelis“ (vaikai vaidina personažus, naudoja rekvizitus, kuria dialogus arba improvizuoja pagal pasakos siužetą), kuriami šešėlių, lėlių teatrai, rengiamos bendros teatro dirbtuvės, kurių metu vaikai kuria lėles ar kostiumus. Lauko erdvėje įkurtame kupole sukuriama unikali erdvė, įtraukianti vaikus į kūrybinę ir vaizduotės kupiną veiklą. Atradimų erdvė tampa: „Magišku pasakų pasauliu“,	Mokytojas sukuria ugdymo(si) aplinką, kurioje kiekvienas vaikas gali save išreikšti. Naudojami žaidybiniai metodai, skatinantys teigiamas emocijas. Kuriama vaizduotę, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti kūrybos procesą, o ne rezultatą. Mokytojas palaiko vaikų kūrybinį procesą, sudaro sąlygas vaikui laisvai, spontaniškai veikti, skatina vaikų žaismingumą, simbolinį mąstymą ir socialinį bendravimą, stiprinant improvizacinius įgūdžius. Skatina teigiamą požiūrį į meną, bendradarbiavimą, saviraišką, stebi vaikų veiklą, įsikiša tik prireikus. Skatina eksperimentuoti ir palaiko vaikų idėjas. Mokytojas gali tapti istorijos dalimi, pradėti siužetą kaip personažas. Reflektuoja veiklas kartu su vaikais (aptaria išmoktas pamokas, idėjas, patirtis). Rodo teatrinius įgūdžius (intonaciją, mimiką, kūno judesius, gestus). Skatina diskusijas po veiklų, vykusių tiek mokyklos viduje, tiek už jos ribų. Ugdymo(si) būdai: imitaciniai, naratyviniai bei muzikiniai žaidimai, eksperimentavimas su daiktais, komponavimas ir modeliavimas su skirtingomis medžiagomis, menų kalbų supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas. Edukacinės išvykos į muzikos ir lėlių teatrą, įvairūs plenerai. Vaidmeniniai žaidimai, improvizacijos, kūrybinės veiklos, vaidinimai.

„Miško scena“, erdvėlaiviu, „Kalėdų pasaka“, „Gėlių pieva“, „Piratų laivu“, scena miuziklų, spektaklių pasirodymams. Įtraukiantis kontekstas „Gamta kaip scena“ istorijų ir pasakų kūrimas apie miško gyventojus, medžius, gamtos reiškinius. Lankymasis bibliotekose ir kitose kultūros erdvėse. Ekskursijos į teatrus. Vaidinimai tikrose teatro scenose.		
Pasiekimo sritis	**Pasiekimų žingsniai**	**Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)**
Kūrybiškumas. Pasiekimų srities dėmenys: 1. kūrybinių idėjų tyrinėjimas, fantazavimas, spontaniškas išbandymas, atkartojimas; 2. kūrybinių idėjų plėtojimas ir įgyvendinimas; 3. savo ir kitų kūrybos reflektavimas, kūrybinių sprendimų pasirinkimas ir pritaikymas. ***Vertybinė nuostata.*** Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. **Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai**	Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.	• Taškuoja, brūkšniuoja, keverzoja teptukais, storais pieštukais, kreidelėmis; • Brauko teptuku popieriuje brėždamas linijas, štampuoja teptuku, pirštu, delnu; • Bando kirpti žirklėmis, klijuoti, lipia popierių, plėšo popierių skiautelėmis; • Stato, konstruoja, dėlioja dėliones, mozaikas; • Bando mėgdžioti būdingus personažams judesius, žaisdami mėgdžioja gyvūnus, susitapatina su jais; • Juda natūraliai, džiaugsmingai, jų judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros. Judesio kalba jie išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį.
	Ketvirti - šešti gyvenimo metai Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.	• Tyrinėja kūrybines idėjas, fantazuoja, spontaniškai išbando ir atkartoja. • Reflektuoja savo ir kitų kūrybą, pasirenka ir pritaiko kūrybinius sprendimus. • Aktyviai reiškia idėjas įvairiomis dailės priemonėmis. • Piešia individualiai ir grupėje, susipažįsta su tapybos technikomis, eksperimentuoja su guašu, akvarele ir netradicinėmis priemonėmis. • Kuria naudodami įvairias lipdymo medžiagas, kerpa pagal kontūrą, tyrinėja dailės priemones ir pastebi meno kūrinius. • Intuityviai naudoja liniją, spalvą, formą išgyvenimams ir idėjoms išreikšti, grožisi savo ir kitų kūryba. • Šokdami eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas. • Kuria dvimates ir trimates figūras bei kompozicijas iš įvairių priemonių ir medžiagų. • Dalyvauja improvizaciniuose teatralizuotuose renginiuose su

<table>
<tr><td></td><td></td><td>suaugusiaisiais.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kuriami ugdymo kontekstai</td><td>Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai</td></tr>
<tr><td colspan="2">Vaikai kviečiami į įvairias kūrybiškumo ugdymo konteksto aplinkas: sukurtos skirtingos erdvės, leidžia įvairiapusę vaikų veiklą: menų erdvė, technologijų zona, gamtos tyrinėjimo vieta. Įtraukiama socialinė aplinka, veikla grupėse, kurioje vaikai dalijasi idėjomis, kartu ieško sprendimų, mokytojas ir vaikai dalyvauja diskusijose, dalijasi įžvalgomis ir mokosi vieni iš kitų, įvairaus amžiaus, kultūrų ir gebėjimų vaikų bendruomenė, kuri praturtina kūrybines idėjas, kultūrinė aplinka: tradicijos, šiuolaikinė kūryba, kurioje vaikai susipažįsta su vietinėmis tradicijomis (liaudies menas, papročiai), tyrinėja šiuolaikines kultūros formas (muzika, teatras). Tokiu būdu skatinama ir tolerancija, bei įvairovės supratimas. Svarbi gamtinė aplinka: lauko erdvės (miškai, parkai, sodai, žaidimų aikštelės), vaikams besikeičiančios vietos tampa platesnės jų tyrinėjimui ir kūrybai. Pati gamta vaikui tampa kaip priemonė, kūrybinei veiklai su smėliu, akmenukais, lapais, medžio šakelėmis, vandeniu. Atsiveria galimybės ekologiniam ugdymui, susijusiam su perdirbimu, aplinkos apsauga, kūryba iš antrinių žaliavų.</td><td>Mokytojas pateikia vaikams reikalingas ugdymo priemones, jų įvairovę, leidžiant vaikams laisvai rinktis, skatina vaikus tyrinėti ir atrasti naujas idėjas, rodo pavyzdį, kaip ieškoti kūrybiškų sprendimų, eksperimentuoti ir nebijoti klysti, motyvuoja per kūrybiškas veiklas, kurios atitinka vaikų interesus.
Ugdymo strategijos: žaidimo strategija (vaidybiniai, statybiniai, edukaciniai stalo žaidimai). Projektinės veiklos, tyrinėjimo ir atradimo strategija, refleksijos strategija. Metodai: projekto metodai, kuriuose vaikai įtraukiami į ilgalaikius projektus, kurių metu jie tyrinėja, planuoja, kuria ir pristato savo rezultatus. Žaidimų metodas, kūrybinės raiškos metodas, tyrinėjimo ir eksperimentavimo, diskusijų ir pokalbių metodas, pasakojimų, vaizdinis, mokymasis per patirtį, grupinio darbo metodai.</td></tr>
<tr><td>Pasiekimo sritis</td><td>Pasiekimų žingsniai</td><td>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Estetinis suvokimas.
Pasiekimų srities dėmenys:
1.nusiteikimas estetiniams potyriams ir džiaugsmui;
2. aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta bei jautrumas kūrybos įvairovei;
3. jutiminių ir emocinių grožio išgyvenimų prisiminimas, apmąstymas ir dalinimasis su kitais.
Vertybinė nuostata.
Domisi, gėrisi, grožisi</td><td>Pirmi - treti gyvenimo metai:
Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius.</td><td rowspan="2">• Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų formuojamas estetikos pojūtis;
• Stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi);
• Stebėdami ir tyrinėdami ugdymo(si) aplinką, ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius ir kt.;
• Stebi bendraamžių ir suaugusių raišką ir jos rezultatus - dailės darbelius;
• Emocingai reaguoja į įvairaus stiliaus muziką.</td></tr>
<tr><td>Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu).</td></tr>
<tr><td>Turi savo nuomonę apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.</td></tr>
<tr><td>Ketveri-šešti gyvenimo metai:
Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti.</td><td rowspan="3">• Mokosi vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir rinktis, kas jam patinka.
• Žiūrinėja estetiškos aplinkos nuotraukas, ieško patinkančių vaizdų internete, diskutuoja apie grupės aplinką, jos tvarką, patogumą ir saugumą.
• Šokdami derina laisvą judesį ir ritminius pratimus, susipažįsta su liaudies rateliais, įvairiais šokio žanrais, kuria choreografines kompozicijas, lavina estetinį skonį ir pagarbą vienas kitam.</td></tr>
<tr><td>Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška.</td></tr>
<tr><td>Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo</td></tr>
</table>

gamtine ir kultūrine aplinka. **Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai**	aplinkoje ir už mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą.	• Klausydamiesi mokytojų komentarų apie spalvas, formas, faktūras ir estetinius potyrius, praturtina savo vizualinį ir meninių sąvokų žodyną. • Mokytojo paskatinti stebi, analizuoja, aptaria ir grožisi savo, kitų vaikų bei profesionalių menininkų kūriniais. • Improvizuoja vaidybą pasitelkdami kūno judesius, muzikavimą, spontanišką dainavimą ir teatro vaidinimus, ugdo kūrybiškumą ir estetinį pasaulio suvokimą.
Kuriami ugdymo kontekstai		**Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai**
Paruošiamas įtraukiantis ugdymo kontekstas, leidžiantis laisvai manipuliuoti muzikos instrumentais (barškučiais, metalofonais, dūdelėmis, būgneliais), kuriame vaikai susipažįsta su įvairiais garsais bei jų kontrastais, atranda sau mėgiamus ar nemalonius garsus, formuoja nuomonę. Kuriamos vaikų kūrybinių darbelių parodėlės, per kurias vaikai mokosi pristatyti savo ir išreiškia nuomonę apie bendraamžių kūrybą. Įrengiamas ugdymo kontekstas, kur vaikai stebi menininkų dailės ar foto darbus, įvertindami, pastebėdami veikėjus, spalvas, vaizdus (pvz.: M. Jovaiša „Neregėta Lietuva“, sieninių kalendorių meninės gamtos fotonuotraukos, S. Ach tapybos atvirukai, M. K. Čiurlionio tapybos paveikslų albumai ir pan.). Vaikai kviečiami į parengtą kūrybinį eksperimentinį kontekstą, kur naudojant tradicines dailės ir kitas priemones gaunamas netikėtas rezultatas. Per tai formuojasi savitas estetinis skonis, pildosi žodynas naujais žodžiais, frazėmis. Rengiamos ekskursijos ir išvykos į muziejus, botanikos sodus, teatrus.		Mokytojas skatina vaikus drąsiai vertinti ir interpretuoti meną, ugdyti estetinius pojūčius, kritinį mąstymą per diskusijas, kūrybines, eksperimentines veiklas, žaidimus. Metodai: kūrybiniai eksperimentai, dailės, muzikos, teatrinės, judesio ir šokio veiklos, diskusijos, pasakojimai ir literatūra, grupiniai projektai, kūrybinės dirbtuvės, estetinė patirtis gamtoje, kūno jutimai ir pojūčiai. Būdai: meno kūrinių analizė, kūrybiniai užsiėmimai, estetinė aplinka, dailės, muzikos, šokio užsiėmimai, lankymasis parodose, koncertuose, teatruose, estetinės refleksijos ir diskusijos.
Pasiekimo sritis	**Pasiekimų žingsniai**	**Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)**
Gebėjimas žaisti. Pasiekimų srities dėmenys: 1. gebėjimas koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais; 2. gebėjimas įvaldyti ir organizuoti žaidimo erdvę; 3. gebėjimas kurti žaidimo siužetą; 4. gebėjimas žaidime laikytis prisiimto	**Pirmi - treti gyvenimo metai:** Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. Kartodamas veiksmus žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių.	• Žaidžia mokytojo inicijuotus žaidimus, palaipsniui perimdami iniciatyvą ir įtraukdami daugiau dalyvių. • Pažįsta savo kūno ribas, balso išraiškingumą, mokosi inicijuoti ir palaikyti žaismingas socialines sąveikas. • Tobulėdami žaidžia didesnėse grupėse, kuria sudėtingesnius siužetus, pasitelkia vaizduotę ir fantastinius elementus. • Pradeda nuo paprastų dėlionių, mozaikų, gaudynių, slėpynių ir stalo žaidimų, palaipsniui pereina prie sudėtingesnių žaidimų formų. • Žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais, mokosi kurti ir pritaikyti erdves savo žaidimams.
	Ketveri-šešti gyvenimo metai: Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius	• Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu serviruoja ir puošia stalą, kuria lankymosi kavinėje ar kitoje viešoje vietoje siužetus.

vaidmens. ***Vertybinė nuostata.*** Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. **Esminiai gebėjimai ir pasiekimų žingsniai**	režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), išradingai jas pritaikydamas žaidimui. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose.	• Įgudę žaisti individualiai ar dviese, pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų, kurdami pažįstamas socialines situacijas ir tiksliai atlikdami vaidmenis. • Žaidimai tampa tęstiniais – vaikai aptaria temą, planuoja siužetą, keičia vaidmenis, kontroliuoja veiksmus ir sprendžia nesutarimus. • Jungiasi į kolektyvinius žaidimus, kurdami ilgalaikius pasaulius pagal mėgstamas knygas, pasakas, filmus, lengvai įtraukia kitus ir kviečia suaugusiuosius. • Įgudę žaisti pagal taisykles, noriai dalyvauja mokytojo siūlomuose didaktiniuose žaidimuose ir patys juos kuria. • Savarankiškai kurdami naujus žaidimus, sutelkia visus gebėjimus, atskleidžia pomėgius ir stiprybes.
Kuriami ugdymo kontekstai		**Mokytojo vaidmuo ir ugdymo strategijos, metodai, būdai**
Kuriami ugdymo kontekstai, naudojant drabužius, aksesuarus, audinius, krepšius, pinigus, kitus įvairius daiktus, kurie skatina veikti, kurti, improvizuoti, įsijausti į vaidmenis, atskleisti savo originalumą ir unikalumą. Atskiriamos erdvės žaidimams grupelėmis ir individualiai. Komandinių stalo, lauko, sporto žaidimų kontekstų kūrimas įvairiose Mokyklos erdvėse: grupėje, kieme, salėje, kupole, baseino erdvėse. Edukacinių žaidimų naudojimas, siekiant skatinti problemų sprendimą, kritinį mąstymą, komandinį darbą.		Mokytojas skatina vaikų savarankiškumą, leidžia vaikui būti žaidimo vadovu. Motyvuoja vaikus, rodo pavyzdį, demonstruoja judesiu, išraiška, kaip smagu žaisti. Paskatina vaikus žaisti žaidimus, kurie lavina fizinį aktyvumą. Metodai: simuliacija, kūrybiniai žaidimai, socialiniai žaidimai, žaidimai su taisyklėmis, sportiniai žaidimai, didaktiniai žaidimai.

Ugdymo(si) procesas ir aplinkos

Programoje įtraukiamos inovatyvios, prasmingą vaikų ugdymą(si) skatinančios formos.

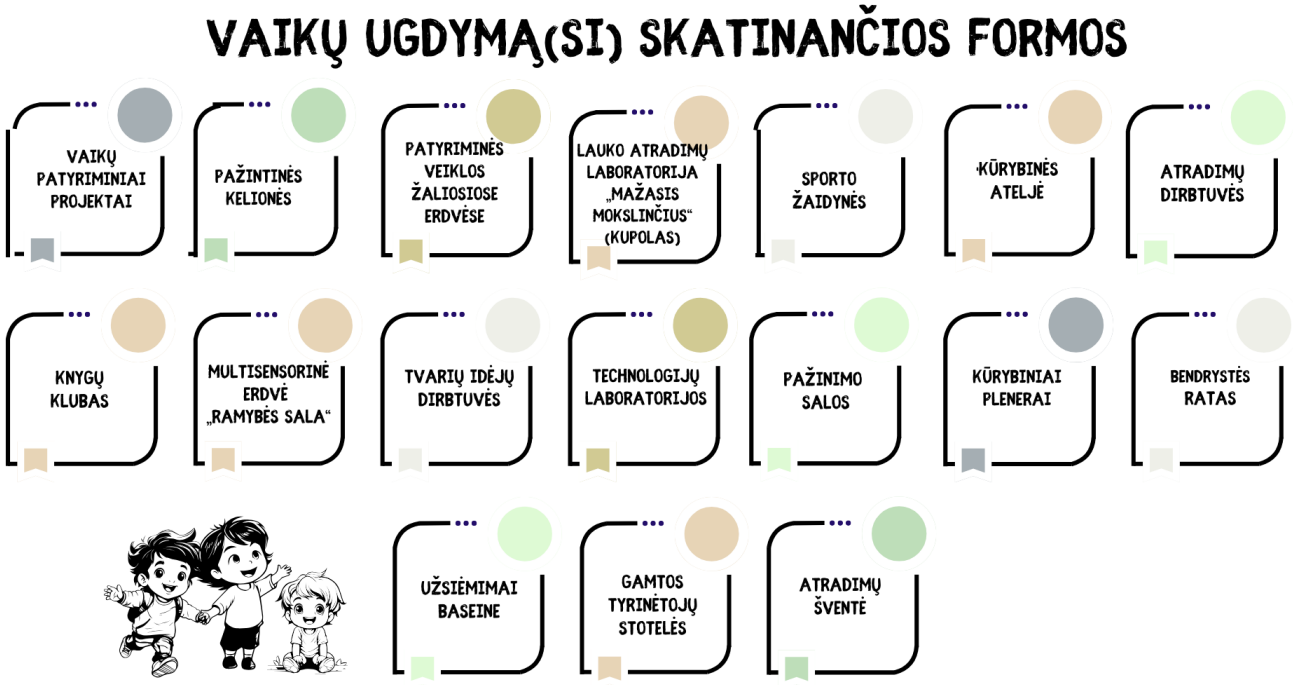

Ugdymo(si) proceso įgyvendinimui svarbūs trys etapai:

- vaiko įsitraukimas, kuris skatinamas per sudominimą ir pozityvių emocijų sužadinimą.
- gilėjantis supratimas, kuris įgyvendinamas per informacijos gavimą ir tyrinėjimą, panaudojant įvairius būdus.
- įgytos patirties raiška, kuri matoma per vaiko savarankiškai sugalvotą idėją, jos įgyvendinimą, gauto rezultato aptarimą.

Vaikų ugdymas(is) vyksta mokyklos vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už mokyklos ribų (išvykos į parkus, muziejus, gamtos ir kultūrinių objektų apžiūros ir kt.). Mokyklos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai. Kontekstams būdinga kryptingą vaikų veiklą inicijuojanti idėja ar iššūkis, mokytojui tikslingai parenkant ir tam tikru būdu išdėliojant priemones, sukuriančias netikėtumo momentą. Kuriant ugdymo(si) kontekstus mokytojai sudaro galimybes vaikams pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas, laiką, veikti vienam ar bendradarbiaujant, skirtingais būdais pristatyti veiklos rezultatus.

Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima

Mokykla pripažįsta šeimų įvairovę, atsižvelgia į jų poreikius, vertybes bei kultūrą, kuria lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai. Šeimos tradicijos, papročiai ir individualūs poreikiai yra gerbiami. Šeimos ir mokyklos santykiai grindžiami abipuse pagarba, pasitikėjimu ir lygiaverte partneryste. Kuriant dialogą, mokykla įtraukia tėvus į ugdymo(si) procesą, reguliariai informuoja juos apie vaiko pasiekimus bei suteikia galimybę dalyvauti sprendžiant su ugdymu susijusius klausimus. Nuolatinis ir atviras bendravimas vykdomas įvairiomis formomis: individualūs pokalbiai, susirinkimai, elektroniniai laiškai, el. dienynas ir kiti komunikacijos kanalai.

Siekiant stiprinti bendruomenės ryšius, organizuojami renginiai ir bendros veiklos: kasmetinė bendruomenės atradimų šventė, skirta šeimos dienai, kūrybinės šeimų dirbtuvės, projektinės veiklos, kuriose aktyviai įtraukiami vaikų tėvai ir šeimos nariai. Mokykla, pasitelkdama specialistų pagalbą, teikia šeimoms konsultacijas, padedančias spręsti vaikų ugdymo ar elgesio klausimus.

Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms

Mokykloje sukurta paramos vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms sistema, kuri pasižymi komandiniu administracijos, Vaiko gerovės komisijos, mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų darbu. Paramos teikimo kryptys mokykloje:

Parama vaikų ugdymui(si):	• Mokytojai iš anksto numato galimas ugdymo(si) kliūtis ir jų prevencijai taiko priemones bei metodus, pritaikytus vaikų poreikiams. • Švietimo pagalbos specialistai padeda įvairių poreikių vaikams, siekiant optimizuoti jų ugdymą(si). • Reguliariai stebima vaikų pažanga, atliekamas formuojamasis vertinimas siekiant kiekvieno vaiko individualios pažangos. • Kuriamos pritaikytos ir stimuliuojančios ugdymo(si) erdvės, kurios skatina vaikų aktyvų dalyvavimą, šalinant galimus mokymosi barjerus.
Parama mokytojams:	• Mokytojams teikiama konsultacinė pagalba: specialistai dalyvauja grupės veiklose, siūlo ugdymo(si) metodus ir priemones, teikia rekomendacijas dėl Programos pritaikymo ir individualizavimo. • Organizuojami mokymai, seminarai, gerosios patirties sklaidos renginiai (nuolatinio tobulėjimo akademija, renginys „Patirčių valanda“) mokytojams, supažindinant juos su naujausiais ugdymo metodais ir geriausiomis praktikomis. • Organizuojami sudėtingų atvejų aptarimai savipagalbos grupėse, kuriose patyrę kolegos (mentoriai) dalijasi savo žiniomis, padeda mokytojams įveikti iššūkius, gerinti darbo kokybę ir stiprinti profesinę motyvaciją.
Parama šeimai	• Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai įtraukia tėvus (globėjus) į bendradarbiaujančią komandą, teikia konsultacijas, rengia informacinius pranešimus, skelbimus, teikiamos rekomendacijos ir siūlomos priemonės vaikų individualiems poreikiams tenkinti. • Mokykla tarpininkauja šeimoms ir užtikrina bendradarbiavimą su išorinėmis institucijomis, centrais bei nevyriausybinėmis organizacijomis.

V. VAIKO UGDYMOSI PAŽANGA, UGDYMOSI TĘSTINUMAS

Vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimu siekiama:

- geriau pažinti kiekvieną vaiką ir numatyti jo ugdymo(si) perspektyvą, stebint, ką vaikas jau geba, ko ir kaip mokosi, kokia jo pažanga atskirose pasiekimų srityse;
- kryptingai planuoti ir veiksmingai įgyvendinti lankstų bendrą vaikų grupės ugdymo(si) procesą, skatinantį kiekvieno vaiko ugdymosi pažangą;
- nuosekliai vertinti mokytojo ir kitų ugdytojų sąveikų su vaikais, taikomų pedagoginių strategijų ir metodų, sukurtos aplinkos, paramos ir pagalbos vaikams poveikį kiekvieno vaiko pažangai;
- kryptingai tobulinti Mokyklos Programą, remiantis mokyklos vaikų pažangos stebėsena.

Vaikų pasiekimai vertinami naudojantis ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašu. Pasiekimų apraše pateikta aštuoniolika pasiekimų sričių, pasiekimai skirstomi į šešis žingsnius, rodančius nuoseklų jų augimą. Vaiko pasiekimų žingsnių siejimas su amžiumi yra sąlyginis. Kiekvienas vaikas yra unikalus, pasižymi jam būdingu raidos tempu, turi skirtingą ugdymosi patirtį, todėl to paties amžiaus vaikų pasiekimai natūraliai gali skirtis. Santykinai išskiriami du amžiaus laikotarpiai: 1–3 žingsniuose aprašomi vaiko nuo gimimo iki trejų metų pasiekimai, 4–6 žingsniuose pateikti vaiko nuo trejų iki šešerių metų pasiekimai.

Vaiko ugdymo(si) pažangos vertinimą atlieka mokytojai, tėvai ir vaikai. Vertinime dalyvauja ir kiti mokytojai bei specialistai: meninio ugdymo mokytojas, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojas (fiziniam lavinimui), švietimo pagalbos specialistai.

Pasiekimai atsiskleidžia per veiklą, o jų vertinimas grindžiamas ilgalaikiu vaiko stebėjimu ir informacijos iš įvairių šaltinių ir įvairiais būdais (vertinimo metodais) kaupimu, apibendrinimu. Mokytojai nuolat dokumentuoja ugdymo procesą, renka reikšmingus vaikų ugdymosi proceso ir pasiekimų įrodymus (stebėjimo medžiagą, nuotraukas, vaizdo, garso įrašus ir kt.), analizuoja vaikų ugdymosi pažangą. Informacija apie vaiką ir individualius jo ugdymo(si) pasiekimus, daromą pažangą kaupiama „Vaiko pasiekimų aplankale“ (portfolio), skaitmeninėse laikmenose (kiekvienam vaikui sukuriamas individualus aplankas, kuriame saugomi dokumentai: stebėjimo aprašymai, pažangos įvertinimai, kūrybiniai darbai (nuskenuoti ar nufotografuoti), ugdymo planai ir kita svarbi informacija, el. dienyne „Mūsų darželis“. Mokytojai nuolatos teikia vaiką motyvuojantį, įtraukiantį, auginantį grįžtamąjį ryšį. Su vaikais pasidžiaugiama veikla, aptariamas veiklos procesas ir rezultatai, vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis ir rezultatus.

Vaikų ugdymosi pažanga analizuojama du kartus per metus: spalio ir kovo mėnesiais. Mokytojai užfiksuoja vaiko pasiekimų žingsnius el. dienyno „Mūsų darželis“ pasiekimų vertinimo formoje, aptaria vaiko pasiekimus su tėvais, numato ugdymo uždavinius. Apie vaiko ugdymo(si) pasiekimus tėvai (globėjai) supažindinami individualiai, pokalbių metu (nuolat, metų eigoje). Kiekvienų metų balandžio mėn. organizuojama iniciatyva „Tėvų dienos“, kurios metu su tėvais aptariama individuali vaiko pažanga, stipriosios ir silpnosios pusės. Siekiant užtikrinti sklandų perėjimą ir dermę tarp ugdymo programų, apibendrinta informacija apie vaiko pasiekimus perduodama priešmokyklinio ugdymo mokytojui.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermė ir tęstinumas

Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina mokyklos Programos ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas. Programą numatoma kas penkis metus peržiūrėti ir atnaujinti pasikeitus teisės aktams, reglamentuojantiems ikimokyklinį ugdymą, matant poreikį atnaujinti programos turinį, norint išlaikyti dermę su praktiniu ugdymo proceso įgyvendinimu.